

ΟΝΟΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Β΄

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 28 του Ιουλίου 1904

ΓΡΑΦΕΙΑ : Όδός Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 106

Η ΤΑΦΗ ΤΟΥ ΕΧΤΟΡΑ

ΑΠΟ ΤΟ Ω ΤΗΣ ΙΛΙΑΔΑΣ

...Κι' οί άλλοι άθάνατοι θεοί κι' οί άντρες, καρωμένοι από 'νανε έπνο μαλακό, κοιμούντανε όλη νύχτα· μά του Έρμιη τ' άρροφονιά δέν του κατέβαν' έπνος, τί όλο λογάριαζε τό πώς νά βγάλει άπ' τά καράβια τό γέρο Ηρίαμο, κλεφτά άπ' τών φρουρών τό λόχο. Κι' άπάνον άπ' τό κεφάλι του πάει στέκει και του

[κάνει

«Γέρο, τό βλέπω, οί σφοδρές δέ σε τρομάζουν, πού

[έτσι

«κοιμάσαι άκόμα, από πολλούς όχτρούς τρυγυρισμένος, ατι ό 'Αχιλλέας σ' άφισε. Και τώρα ναι τόν πήρες από γιό σου άδρά πλερώνοντας, μά έσένα ό 'Αγαμέ-

[μνος

«κι' οί Δαναοί ή σε νιώσουνε, και τριδιπλα ίσως δώ-

[σουν

«οί γιοί οί δικοί σου, ζωντανό γιά νά σε πάρουν πίσω.»

Είπε κι' ό γέρος σιάχητκε κι' έφτς ξυπνάει

[τόν κοράχη.

Και τότε τ' άλογα ό Έρμιης τούς ζέβει και μουλάρια, και μόνος του ίσα τά χτυπά κατά τόν κάμπο πέρα γοργά γοργά χωρίς ψυχή νά νιώσει πώς περνούσαν. Μά όταν στον πόρο φτάσανε τ' άσώπαστου Σκαμάν-

[τρον,

τ' άριον ποτάμιον ποΐκανε ό βροχοδότης Δίας, τότε ό Έρμιης τούς άφισε στον Έλυμπο νά σύρει, και βγήκε ή ρόδινη ή άβγή τούς κάμπους νά φωτίσει.

«Κι' εκείνοι οί διό με κλάματα και δάκρια προχω-

[ρούσαν

κατά τήν Τριά με τό νεκρό μέσ' στο πανόριο κάρο. Και δέν τούς είδε πούν κανείς, θές άντρας θές γυναίκα, παρά ή Κασσάντρα ή ύμορφη σά χρυσωπή 'Αφροδίτη στην άκρη άνέβη κι' είδε έφτς τό γέρο της πατέρα όρθιο με τόν καιόφωνο τόν κοράχη μέσ' σ' άμάξι, και τό νεκρό 'δε ποΐφεραν τά διό μουλάρια πίσω από στρούμα άπάνον πλαγιαστό. Και μπήγει έφτς τό

[κλάμα

και κοράξει με ξεφωνητά σ' όλη τή χώρα κάτον· «Άντρες γυναίκες, τρέξτε έφτς τόν Έχτορα νά δείτε...

«Παύσαοι άχ τόν βλέπατε σά γύριζε άπ' τή μάχη ας άλλους καιρούς, τί του λαού χαρά 'ταν και καμάρι.»

Είπε κι' άφτου δέν έμεινε ψυχή—γυναίκα ή άν-

[τρας—

στη χόρα, τί όλους έπιωσε άβάσταχη σά λύπη, μόν πάν τούς σμίγουν στο πορτί με τό νεκρό στο κάρο.

Πρώτες στο κάρο χύθησαν μαδώντας τά μαλλιά τους ή μάνα κι' ή γυναίκα του, και τό νεκρό κεφάλι κομπούσαν· κι' έκλαιγε ό λαός τρυγύρω πνιγωμένος.

Κι' εκεί όλη μέρα τό νεκρό ως νά βουτήξει ό ήλιος με δάκρια δάκλαιγαν πικρά μπροστά στο καστροπόρτι, μόνε άπ' τ' άμάξι φώναζε σ' όλους τρυγύρω ό γέρος· «Κάντε μου τόπο νά διαβούν τ' άμάξια, και ναόπι αχορταίνετ' όλοι κλάψιμο όταν τόν πάω στον πύργο.»

Είπε κι' άφτοι παραμερούν κι' άφίνουν νά πε-

[ράσει.

Κι' έτσι σαν πήγαν τό νεκρό στον όμορφό του

[πύργο,

τόν πήραν και τόν έβαλαν στον τρυγεφτό κρεβάτι, κι' άρχισε έφτς τών γυναικών τό μυρολόι τρυγύρω.

Κι' ή 'Αντρομάχη ή λυγρή τό κλάμα άρχίζει

[πρώτη,

τήν κεφαλή του Έχτορα στα χέρια της κρατώντας· «Άντρα μου, νός μου χάρηκες και χήρα νά μ'

[άφίνεις

αστόν πύργο έδώ, κι' ό γιώκας μας μικρούλης έτσι

[άκόμα

απου έσόν κι' έγώ τόν κάναμε, μηδέ θά δει πιά νίστη, ατι πούν—ναι, κάτι μου τό λέει—ή χόρα άπτη ως

[στο κάστρο

αθά σημαχεί, τί έσόν ό φρουρός νά πήγες, πού φρου-

[ρούσες

και κάστρο και μικρά παιδια κι' άρχοντικές γυναίκες, απου τώρα με καράβια όχτρον ταχιά θά πάν στα ξένα,

και θενά πάω μαζί κι' έγώ... Τότες κι' έσόν, παιδι

[μνον,

αμαζί μου ή θάρεις στη σκλαβιά και θά σκλαβοδο-

[λέβεις

αέκει στα ξένα από σκληρό άφέντη άγγαρεμένος, αή—φρίκη!—θά σε πιάσει όχτρος, θά ρήξει σε άπ'

[τόν πύργο

αμε πάθος πού ίσως τοΐσφαξε ό Έχτορας τό γιό του αή τόν πατέρα ή άδερφό· τί άπ' τό χαλκό του πλήθος

α' Αργίτες δάγκασαν τής γής τ' άμπερητά λιθάκια, ατι σά θεριό ό πατέρας σου εικαν στη μάχη πάντα.

«Γιά άφτό όλος τόν θρηνά ό λαός μέσ' σ' άψηλό

[μιας κάστρο...]

ακι' έκανες θρήνους νά ποθούν και κλάματα οί γοιοί

[σου,

α Έχτορα· έγώ όμως θάν τά πιδ τά πιδ πολλά φαρ-

[μάκια,

ατι ξεψυχώντας, άντρα μου, δέ μ' άπλωσες τά χέρια, αδε μουπες λόγο σου γλυκό, πού πάντα.. νύχτα μέρα..

ανάν τόν θυμάμαι και βροχή τά δάκρυα μου νά τρέ-

[χουν.»

«Ετσι θρηνούσε, κι' έπειτα βογκούσανε οί γυναίκες. Τότε ή Έκάβη δέφτερη τά μυρολόγια πιάνει·

α Έχτορα, έσόν τών σπλάγγων μου τό λατρυεφτό βλα-

[στάρι,

αείχες και πρώτα τών θεών σά ζούσες τήν άγάπη, αμα και στού χάρου σου έπειτα σε φρόντισαν τήν ώρα.

«Τι τ' άλλα μου παιδια ό γοργός σαν τάπιανε 'Αχιλ-

[λέας,

αάντιμου—τόν ψαρό γιαλό περνώντας—τά πουλούσε, αστην 'Ιμπρο ή Λήμνο ή στο νησί τής περνωμένης

[Σάμος·

αμα έσένα σά σε σκότωσε με τ' άτονο κοντάρι, αδλο τρυγύρω σ' έσερνε στού βλάμη του τόν τάφο

απου τοΐσφαζες... μά τάχα τί, μήν τόν άνάστησε

[έτσι;..

αμα κοίτεσαι όμως δροσερός κι' άπειράχτος στον πύργο, ασαν κάποιος ποΐσθε λές ό γιός του Διά ό καστρο-

[ρήχτης

ακαι σπύτι του τόν θέρισε με τίς πνιγές σαίτες.»

«Ετσι θρηνούσε, κι' άναψε άχόρταστο 'να κλάμα. Τρίτη ή πεντάμορφη άρχινά Δενιό τό μυρολόγι·

α Έχτορα, ό πού λαχταριστός κοννιάδος τής καρδιάς

[μνον.

αάντρας μου ναι ό θεόμορφος ό Πάρις πού στην Τροία αμ' έφερε έδώ... πού έτσι ό γιαλός νά θε τό πνίξει

[πρώτα!

αΤι είκοσι χρόνια πέρασαν ως τώρα πού μαζί του απήρα από κεί τά μάτια μου κι' άφήκα τήν παιρίδα,

αμα άκόμα λόγο—ή προσβολή—δέν άκουσα πικρό

[σου,

αμα κι' άλλος νά με μάλωνε στον πύργο, θές κου-

[νιάδος

αθές συννιάδα μου ή κοννιά θές τάχα ή πεθερά μου—

αμα ό πεθερός γλυκόλογος λές σαν πατέρας πάντα—

αεόν με μιά σου σουβουλή τή γνώμη τούς γυρνούσες.

αΓιά άφτό και σένα κλαίω γώ με σπλάγγα πληγωμένα,

αθρηνώ μαζί κι' έμένανε· τί φίλο πιά δέν έχω,

αλόγο καλό δε θ' άργικώ, τί μ' αποστρέφονται όλοι.»

«Ετσι έπε· κ' έκλαιγε έπειτα τό πνιγωμένο πλήθος.

Και τότε ό γέρο-Ηρίαμος στους Τρωές λέει διό λόγια.

«Τώρα, παιδια μου, σύρτε πιά γιά ξύλα, δίχως φόβο

ααπό καρτέρι τών όχτρον. Τι πούν ό 'Αχιλλέας

αδε θά μās βλάψει—μουταξε σά μ' έστελνε άπ' τά

[πλοία—

απριν ή δωδέκατη ή άβγή γλυκοχαράζει πρώτα.»

Είπε κι' άφτοι στα κάρα τους τά βόδια και μου-

[λάρια

ζέβουν, κι' έφτς στη χώρα δμπρός μαζέβουνται κα-

[τόπι.

Μέρες έννιά σωρούς σωρούς τά ξύλα κουβαλούσαν·

μα πιά σά βγήκε ή δέκατη θνητοφωτίστρα άβλοΐα,

βγάζουν τόν άτρομο Έχτορα με θρήνους, και στών

[ξύλων

πάν και τόν θέτουν τήν κορφή, κι' έφτς φωτιά τούς

[βάζουν.

Και νά προβάλλει ή χαραβγή άπ' τά σκοτάδια πάλε,

και τότες γύρω στη φωτιά συνάζονται όλοι οί Τρωές. Κι' όλος σαν έφτασε ό λαός και στάθηκαν τρυγύρω,

πρώτα με κόκκινο κρασι οβόνουν τά ξύλα, ως πέρα πού πήγε ή φλόγα, κι' έπειτα τ' άδέρφια κι' οί συν-

[τρόφοι

μαζέβουν τ' άσπρα κόκκαλα μυρολογώντας όλοι,
κι' έτρεχαν δάκρια πύρινα στά μάγουλά τους κάτω.
"Έπειτα σέ χρυσό σταμνί τὰ παίρνουν και τὰ βάζουν
πὸν μ' άλιμα τὸ ανέπασαν σκοπιὰ άπαιλοφασμένα.
τότε σέ λάκκο βυθουλὸ τὰ χώνουν, κι' ἀπὸ πάντων
χοντρού λιθάρια 'να σωρὸ σωριάζουν χέρι χέρι.
Κι' άμείως μνήμα τοῦφτιασαν, κι' είχαν σημένους
[γύρω
πυρποῦ σκοποῦς μὴν τύχει πῶν κι' οἱ Δαναοὶ πλα-
[κώσουν.
Κι' ἀφοῦ τὸ μνήμα τοῦφτιασαν, πᾶν πίσω και κα-
[τόπι
μαζέβονται όλοι ταχυτά και κάθονται νά φάνε
σὸν πόρο τοῦ δισπαριον τοῦ βασιλιᾶ Προάμου.
"Έτσι τότε έγινε ἡ θαφὴ τ'άλογομάχου Έχτόρου.

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠ' ΤΗΝ ΠΟΛΗ
ΓΡΑΜΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΤΑ ΣΚΟΛΕΙΑ

Φίλε Νουμά,

Στὸ πρῶτό μου γράμμα εἶπα γενικῶς μερικὰ πρά-
ματα και γιὰ τὴ σημερινή μας κατάσταση και γιὰ
τὴν περασμένη τῶν προγόνων μας. Τώρα είναι καιρός
νά σχοληθούμε εἰδικώτερα στὰ ἐλαττήρια πού ἐπέφρασαν
και ἐκείνην τὴν παρακμὴ και τὴ δική μας στασιμό-
τητα χωρίς αὐτὸ δὲν θάβρουμε τρόπο θεραπείας. Και
τόσο περισσότερο πρέπει νά μας ἐνδιαφέρῃ ἡ μελέτη
τοῦ παρελθόντος, ὅσο ὁ λόγος ὁ ἐμβαθύνων εἰς τὴν γνῶ-
σιν τῆς ιστορίας αὐτοῦ ἀσφαλέστερα και τὰ παρόντα
και τὰ μέλλοντα κρίνει,» τῆς ὁπίσης ιστορίας οἱ νόμοι
εἶναι ἀδέκαστοι και ἀμετάτρεπτοι. Δὲν λέγω ὅτι θά πά-
θουμε τὴν ἴδια ἀπαραλλακτα τύχη, δηλ. τὴν ἀπώ-
λεια τῆς πολιτικῆς αὐτονομίας. Σήμερα τὸ μικρὸ μας
κράτος εἶναι ἴσως ἀναγκαῖο στὴν ἰσορροπία τῆς εἰρή-
νης τοῦ Αἴμου, χωρίς ὅμως γι' αὐτὸ νάξιωθῇ και με-
γαλυτέρας ἐκτίσεως ἀπ' τὰς Δυνάμεις, ἀπ' τὸ ἔλεος
τῶν ὁποίων κρεμούμαστε. Ἄλλὰ ποῖς μπορεί νά μας
ἐγγυηθῇ ὑπαρξὴ ἐντιμὴ και ἐθνική, ὅταν τὰ καθε-
στῶτα ἀνατραποῦν και νέος κίρραρχος ἀντικαταστήσῃ
τὸν τωρινὸ τοῦ Βοσπόρου;

Δὲν εἶμαι τόσο ἀπαισιόδοξος. Μὰ οὔτε και αἰσιό-
δοξος μπορῶ νά γίνω, ὅταν βλέπω ὅτι ἐκεῖνα, πού ἔ-

πρεπε νά κάμουμε ἐμεῖς, τὰ προλαβαίνουν ἄλλοι, και τὰ
παραδείγματα, πού ἔπρεπε κι' αὐτὰ ἐμεῖς νά τὰ δι-
νοῦμε, τὰ πέρνοῦμε ἀπὸ ἔθνη πού μόλις χθές ἐμάθαν
τὰ πρῶτα στοιχεῖα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ τους. Γιατὸ ἔ-
χουμε ἀνάγκη ἀπὸ γ ε ν ι κ ἡ ἄ ν α μ ὀ ρ φ ω σ η, γιατί
τίποτα σωστὸ δὲν ἔχοῦμε. Ὅχι. Καμὴ ἀπολύτως
πρόδο δὲν κάμουμε. Και τὸ ὅτι δὲν κάμουμε δὲν θέλει
ἀπόδειξη. Ἐνωῶ ἔδω τὴν πραγματικὴ πρόδο, και
ἔχι τὰ μαρμαρόχτιστα κτίρια και τίς καπνοδόχους. Αὐτὰ
εὐκολα τὰ ρίχνει ὁ καιρός, μὰ τὰ ἄλλα, ἂν τᾶχαμε,
θᾶσαν αἰώνια, ἀθάνατα, ἀνεκτίμητα. Και γι' αὐτὸ δὲν
μπορῶ νά καταλάβω τὸν στερεότυπο τῶν νεωτέρων ἐλ-
θόντων ἐνθουσιασμό, ὅταν ἐπισκέπτονται τὴν Ἑλλάδα,
γιὰ τίς ἀκαδημίες μας, τὰ θέατρα, τίς Βιβλιοθήκες,
τοὺς δρόμους.(!) Δὲν θέλω τώρα νά πῶ και τὸ ἄλλο,
τὸ πὸ σπουδαῖο, ὅτι και αὐτὲς δὲ ἔνθουσιασμός τους
σ τ ὀ β ρ ὀ ν τ ο π ᾶ γ ε ι, και δὲν θά ἐκάμνα ἀσχημα
ἂν τὸν περιβάλλα μὲ τὰ λόγια, πού ἔλεγεν ὁ Φωκίων
ὅτι μοιάζουν τὰ κυκκίρια τὰ ἄ κ α ρ π α.

"Ἄς δοῦμε λοιπὸν τί ἔχοῦμε και δὲν ἔχοῦμε. Ὁρο-
λογῶ ὅτι δὲν εἶναι εὐκολὸ τοῦτο, ὅσο κι' ἂν φαίνεται,
γιατί εὐκολὸ δὲν εἶναι νά ξεδιαλῶσης ὁλόκληρος χάος.
Θά τολμησῶ ὅμως, γιατί εἶναι ἀνάγκη, νά εἰσχωρήσω,
ὅσο τὸ δυνατό, στὸ χάος τοῦτο, και νά ἐξετάσω τὰ συ-
στατικά του, ἔχι μὲ τὴν πεποίθηση, ὅτι λέγω πράγματα
ἐντελῶς σωστά, ἀλλὰ μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι, ὅποιαδήποτε
και ἂν εἶναι, θά δώσουν ἀφορμὴ και σᾶλλους, ἱκανο-
τέρους βεβαια και πὸ εἰδικούς, νά μιλήσουν ὀρθότερα.
Ἐνα ἔθχω ἀποκλειστικῶς βᾶσιν, τὸν π ρ ο ρ ι σ μ ὀ
μ α ρ σ τ ἡ ν Ἄ ν α τ ο λ ἡ. Χωρὶς αὐτὸ ὅλα παραλύ-
ουν και τότε εἶναι πολὺ περιττὸ νά μᾶς σκοτιζοῦν τέ-
τοιες φιλοδουλίες. Τότε ἂς κοιτάζουμε μὲ ἀπάθεια τὴν
κωμῆδία πού παιζέται σὲ βᾶρς τοῦ ἔθνους, ἂς πηγαί-
νοῦμε ὅπου τὸ κλίμα μᾶς στέργει περισσότερο, ἂς ἀνοι-
γοκλείνοῦμε τὸ στόμα χάριν ἀσκήσεως, και ἂς στέλ-
νοῦμε στὰ φρενοκομεία κείνους, πού μᾶς ζαλιζοῦν μὲ
τίς παπαρδέλες τῆς ἀναμωρώσεως και τῆς πρόδο.
Ἄν ὅμως πρέπει νά διορθωθῶμε, τότε ἂς ἀνοίξουμε τὰ
μάτια μας, ὅσο εἶναι καιρός, πρὶν μᾶς κρεμάσουν οἱ
γειτῶνοι τὰ χουλιάρια.

**

Εἶναι ἀνεμφισβήτητο, ὅτι οἱ πρόγονοί μας μᾶς ἄ-
ρῃσαν πολλὰ ἐλαττώματα. Ποῖα εἶν' αὐτὰ, δὲν εἶναι
ἀνάγκη νά τὰ πῶ. Οἱ περισσότεροι, ἂν ἔχι ὅλοι, τὰ
ξέροῦμε. Ὅσοι δὲν πρόφθασαν νά τὰ μάθουν, ἂς διαβά-
σουν τὴν ιστορία. Θά δοῦν ὅτι ἡ παλληκαρικὴ μὲ ἐξα-
χρειωμένο πολίτευμα δὲν μπορεί νά σώσῃ ἓνα ἔθνος, και

ὅτι αὐτὴ μονάχη δὲν ἔχει τὴ δύναμη νά κάμῃ τίποτε
Χρειαζεται παλληκαρικὰ τῆς ψυχῆς, παλληκαρικὰ τοῦ νοῦ
και τοῦ χαρακτῆρος γιὰ νά προκόψῃ και ἡ σωματικὴ.
Ἐνῶσφ τὰ είχαν ὅλα αὐτὰ ἐκεῖνοι και ἐρρῶθιζαν τὴν
πολιτεία τους μ' αὐτὰ; ἔσαν ἀκαταμάχητοι. Ὅταν λί-
γο λίγο τοὺς υπέτασαν οἱ ξένοι, εἶναι γνωστὸ πού εἶ-
χαν καταντήσει. Τίς κληρονομίες τους λοιπὸν αὐτὲς ἂς
πολεμήσοῦμε στὴν ἀρχὴ μὲ κάθε τρόπο. Ἐπειτα ρίχ-
νοῦμε ἀπ' ἐπάνω μας και ὅ,τι ἄλλο φορτωθήκαμε στὸ
μικρὸ δικόστημα πού ζήσαμε ὑπὸ τὴν δουλεία. Γιὰ νά
τὰ κατορθώσοῦμε αὐτὰ πρέπει νά πάσοῦμε ὡς ἀφειτηρία
τὸν μικρὸ ἀνθρώπο, τὸν μαθητὴ, γιατί κατὰ δυστυχία,
ἀπ' τὰ θρανία ἀκόμη τοῦ σχολείου ἀρχίζοῦμε νά πα-
θαίνοῦμε ὅ,τι παθαίνοῦμε.—Και ὁ Βίσμαρκ, ὅπως λένε,
ἀπ' τὸ σχολεῖο ἀρχίσει, και ἐκεῖνο πῆρε ὡς βοηθὸ του
γιὰ νά παρασκευάσῃ τοὺς μαχητὰς τοὺς 1870. — Οἱ
τωρινοὶ μας δάσκαλοι δὲν ξέρω ἂν εἶναι ἀξιοὶ νά κά-
μουν τὸ μέγα τοῦτο ἔργο. Εἶναι κι αὐτοὶ δηλητηρια-
σμένοι μὲ τὰ ἀέρια τῆς πολιτικῆς μας ἀτμοσφίρας
και δὲν ἔχουν τὸ σθένος—πὸ νά τᾶβρουν:— νά ἐργα-
σθῶν. Δὲν τοὺς κατηγορῶ γι' αὐτὸ. Ἐν μέρει δὲν φταίει.
Ἄν ἔξῃερε ἡ κυβερνήσῃ μας τί θά πῇ καθήκον θᾶκα-
μνε πρὸ πολλοῦ ὅ,τι θᾶκαμνε νά καταστήσῃ τὴ θέση
τους καλύτερα και νά μὴν τοὺς ἀπογοητεύῃ μὲ χίλιες
δύο μεταθέσεις τὸ χρόνο. Ἀνθρώπος, πού τὸν στέλνει
κάθε λίγο στοῦ διαβόλου τὴν χερσ, δὲν μπορεί νά ἐρ-
γασθῇ. Και ἔτσι ἐμεῖς οἱ ἴδιοι χάνοῦμε τὰ χέρια και
βγαζοῦμε τὰ μάτια μας μὲ τὴν πὸ μεγάλη ἀρέσεια.
Γιὰ τοὺς μισθοὺς τους δὲν λέγω τίποτα. Μπορεῖ νά ναι
μικροί, μὰ ἂν ὑπῆρχε και τὸ ἐλάχιστο ἐνδιαφέρω στὶς
ψυχῆς τῶν κυβερνητῶν μας γιὰ τὴν πατρίδα, τοὺς πα-
ρῶδες πού δίνει μὲ τση προθυμία τὸ ταμεῖο στὰ ὀδοι-
πορικὰ ἔξοδα, μποροῦσαν νά τοὺς χρησιμοποιήσουν στὴν
ἀνακούφιση τῶν δασκάλων τοῦ ἔθνους. Ἄν καλύτερήφῃ
ἡ τύχη τους, τότε μονάχα ἔθχαῦμε τὸ δικαίωμα νά
τοὺς κατηγοροῦμε γιὰ τίς ἑλλείψεις τους.

Ἐκάμα τὴν παρένθεση τοῦτο γιατί σέβουμαι πολὺ
αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους και τοὺς λυποῦμαι ἐξ ἄλλου,
και ἐκτὸς τοῦτου γιατί σ' αὐτοὺς μονάχα μπορεί καν-
εἶς νά στηριζῇ πολλές ἐλπίδες. Οἱ δάσκαλοι θά πά-
ρουν τὸ παιδί και θά τὸ κάμουν ἀξιο νά δεχθῇ τὰς
ὑποχρεώσεις τῆς κοινωνίας και τοῦ ἔθνους. Αὐτοὶ θά τὸ
διδάξουν ὅτι εἶναι ἀπόγονος ἐνδοξῶν πατέρων και ὅτι
πρέπει νά τοὺς μιμηθῇ. Ὅτι αὐτοὶ οἱ πατέρες, μ' ὄλη
τους τὴ δόξα είχαν και ἐλαττώματα, τὰ ὁποία παρε-
σκεύασαν τὴν παρακμὴ τους. Ὅτι τὰ ἴδια ἐλαττώ-
ματα μᾶς κατέχουν και μᾶς, και ὅτι εἶναι ἀπόλυτος
ἀνάγκη νά ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ αὐτὰ. Ὅτι εἶχαμε με-

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΟΥ KURD LASSWITZ

ΑΠΑΝΩ ΣΤΗ ΣΑΠΟΥΝΟΦΟΥΣΚΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Dr HERBERT KRUGER

Μπάμπια—Φέντη, Μπάμπια—Φέντη, γιὰ κοιτάξε
αὐτὴν τὴ μεγάλη σαπουνόφουσκα, τὴ ὠραία θωριά πού
ἔχει! Δὲ μοῦ λές, παρακαλῶ, πῶς γεννιοῦνται αὐτὰ τὰ
χρώματα πού ἔχει;» φώναξε ὁ γιός μου ἀπὸ τὸ παρα-
θύρ: κάτω στὸ περιβόλι μας ὅπου πετοῦσαν οἱ πολύχρω-
μες σαπουνόφουσκες πού τίς φυσούσε γιὰ παιχνίδι.

Ὁ Μπάμπια—Φέντης καθότανε κοντὰ μου στὸν ἔσκιο
ἀψηλοῦ δέντρο, ἐνῶ ὁ καπνὸς ἀπὸ τὰ τσιγῆρα μας ἀνα-
κατεῦθτανε μὲ τὸν καθῆριο μυρωδᾶτο ἀγέρας τῆς λαμπρῆς
καλοκαιρινῆς ἡμέρας.

«Χμ!» εἶπε ὁ θεὸς μουμουρίζοντας, και γύρισε σὲ
μένα. «Νά τοῦ τὸ ζηγήσῃς! Εἶμαι περίεργος νά μάθω,
πῶς θά κάμῃς τὸ παιδί νά σὲ καταλάβῃ;»

«Ναί», ἀποκρίθηκα, ἀτὴν ἐπιστημονικὴ ἐξήγηση τὸ
παιδί, ἐνωεῖται, δὲν μπορεί νά τὴν καταλάβῃ—μὰ μήπως
τῆνε χρειάζεται; Κάθε ἐξήγησῃ εἶναι σχετικὴ και γι'
αὐτὸ πρέπει νά τὴν ταιριάζοῦμε ἴσχι ἴσχι μὲ τὸ νοῦ και
μὲ τὸ ἀντιληπτικὸ ἐκεῖνου πού μᾶς ἐρωτᾷ, δηλαδῆ, πρέ-
πει νά κατατάξουμε τὸ καινούργιο πρᾶμα στὴ συνηθισμένη
ἀρᾶδα τῶν ἰδεῶν μας, νά δένουμε τίς καινούργιες ἰδέες
μαζὶ μὲ τίς γνωστῆς και τίς συνηθισμένες. Ἐπειδὴ λοι-
πὸν οἱ τύποι τῆς φυσικομαθηματικῆς δὲν εἶναι ἀκόμη ἀπὸ
τίς γνωστῆς και συνηθισμένες ἰδέες τοῦ ἀγχιου μου...»
—«Πολὸ ὁμορφα», εἶπε ὁ θεὸς διακόφτοντάς με, ἀπάνω
κάτω ἔχει: δίκιο: ἀδύνατο νά τὸ ζηγήσῃς, δηλ νά τὸ
δέσῃς μαζὶ μὲ γνωστῆς και συνηθισμένες ἰδέες, δὲν τὸ χω-
ρεῖ ἀκόμη ὁ νοῦς του, και, ἡ πείρα τοῦ παιδιοῦ ἀποτελεῖ
ὀλότελα διαφορετικὸ κόσμο. Ἐπάρχουνε πρᾶματα πού
ὀλωσδιόλου ἀδύνατο νά τὰ δέσῃς μαζὶ μὲ γνωστῆς ἰδέες,
και πού γι' αὐτὸ δὲν καταλαβαίνονται καθόλου. Τὸ ἴδιο
παντοῦ! Ἐκεῖνος πού ξέρει καλύτερα τὰ πρᾶματα ἀναγκά-
ζεται συχνὰ νά σωμαίνῃ ἢ νά λέγῃ ψέματα, ἀλλῶως τὸν
χοροιδεύουνε, τῖνε σταυρώνουνε ἢ τόνε ρίχνουνε στὴ φω-
τιά, κατὰ τὴ μόδα.—Μικρογόνος—Μικρογόνος—. Τίς τε-
λευταῖες αὐτῆς λέξεις τίς εἶπε στὸν ἐαυτὸ του μονάχα, και
δὲν θά τίς εἶχα καταλάβει, ἂ δὲν τίς εἶχα ἀκούσει συχνά.
Τὸ μικρογόνος ἔτανε τὸ πὸ καινούργιο ἐφεῦρέμα του. Ὁ
θεὸς εἶχε κάμει πολλὰ ἐφεῦρέματα, κι ἀλήθεια, δὲν
ἔχανε ἄλλο παρὰ ἐφεῦρέματα. Τὸ σπῖτι του ἔτανε σωστὸ

χημεῖο ἢ φυσικὸ ἐργαστήρι. Τοὺς καλύτερους φίλους του
μονάχα ἄφηνε νά ρίξουνε μέσα μὰ ματιά, μὰ κι αὐτοῦ-
νοὺς πολὺ σπάνια, γιατί ὅλα τὰ ἐφεῦρέματά του τὰ φύλαγε
μυστικά. Μιὰ φορὰ μονάχα ἔγινε καλομίλητος κι ὅταν
καθόμαστε μαζὶ, ξεμυστηρεῦθηκε λιγάκι.

Θάμασα τότες τίς πολλῆς γνώσεως του και εἶδα ἀκόμη
μὲ περισσότερο θαυμασμὸ πόσο βαθιὰ κατάλαβε κ' ἐχτήμησε
τίς ἐπιστημονικῆς μεθόδους, και τὸ ἐστύλιγμα τοῦ πολιτι-
σμοῦ. Μὰ παραξένο, δὲν ἔθελε και καλὰ νά δημοσιέψῃ τίς
ἰδέες του και τὰ ἐφεῦρέματά του, γιατί ἔλεγε πῶς δὲ θά
τὰ καταλάβαι κανεῖς δίχως τίς καινούργιες θεωρίες του.
Ἐγὼ ὁ ἴδιος, μὲ τὰ μάτια μου, τὸν εἶδα μιὰ φορὰ πού
κατασκευάσε ἀπὸ ἀνόργανη χημικὴ ὄλη τεχνητὸ λεῦ-
κωμα! Τού εἶπα νά δημοσιέψῃ ἢ τουλάχιστο νά χρησι-
μοποιήσῃ αὐτὸ τὸ ἐφεῦρέμα πού θά ἄφινε ἐποχὴ και ὀθᾶ-
λας πατόκορφα τὴν κοινωνικὴν κατάστασῃ μας, μὰ συνή-
θιζε μονάχα νά μοῦ ἀπαντᾷ: «Δὲν τὸ ἔχω βρεθῇ νά μὲ
χοροιδέψουνε! Δὲν μποροῦνε νά τὸ καταλάβουνε! Δὲν εἶναι
ἀκόμη ὄρτοι, δὲν ἔχει κανένα σκοπὸ!» Ἄλλος κόσμος, ἄλλος
κόσμοι! Ἄς περιμένουν ἀκόμη χίλια χρόνια! Ἄς συζητή-
σουνε τώρα ὅσο θέλουν! Ὅλοι τους δὲν ξέρουνε τίποτες—».

Τώρα εἶχε ἀνακαλύψῃ τὸ μικρογόνος. Δὲν ξέρω καλὰ
ἂν εἶναι ὄλη ἢ μηχανὴ. Κατάλαβα ὅμως πῶς μ' αὐτὸ
μπορεῖ νά μικραίνῃ ὅλα τὰ πρᾶματα, ὅσο γιὰ τὸ χῶρο και
ὅσο γιὰ τὸν καιρὸ ὡς κάθε βαθμὸ! Μίκομαι λοιπὸν ἔχι
μόνο γιὰ τὸ μάτι, ὅπως γίνεται μὲ γιαιλένιους φακούς, μὰ

γάλα μέρη και μεγάλη αυτοκρατορία, και ότι σκοπός του νεωτέρου Έλληνας άλλος δεν είναι ή ή αποκατάσταση του μεγαλείου εκείνου. Ότι αυτά όλα για να κατορθωθούν έχουν ανάγκη από εύγενή ψυχή και χαρακτηριστικά ισχυρόν, από θυσία του εγωισμού και της ιδιοτελείας, από περιφρόνηση των κινδύνων και των κόπων. Ότι δεν αρκεί να δομαζέται κανείς μεγάλων γονέων τέκνον, αν δεν γίνη άνταξίος εκείνων, και ότι είναι κίττος μεγαλύτερον τό να νομίζουμε πως τό κλέος του παρελθόντος μπορεί να σισπάξη τή σημερινή κικορίζικιά.

Τά βιβλία, που θάχη βοηθός ο δάσκαλος, πρέπει κι αυτά νάναι σύμφωνα με τό σκοπό του έργου, νάναι άπλά, εύληπτα, λίγα και φτηνά. Η ιστορία νάναι τό εγκόλπιο του μαθητού, αλλά ιστορία λογική και κριτική, και όχι: πινάξ όνομάτων και γεγονότων. Ο δάσκαλος θά πασχίση να έμπνεύση στο μαθητή τήν άγάπη της ιστορίας του και να τον κάμη να βλέπη και να έξετάξη τά πράγματα σοβαρότερα, θά του άποδειξη ότι κανείς πιά νάφήσουμε τά μικρά και μηδαμικά, στα όποια συνεθήσαμε να τ υ ρ β ά ζ ο υ μ ε από μικροί ως πού μεγαλώνουμε.

Δεν ξέρω αν και ή στερέωση της πίστεις είναι έργο του δασκάλου. Έκείνο όμως, που δεν έχει ανάγκη συζητήσεως είναι, ότι χωρίς αλλόνητη θερησκευτική πεποιθήση πλλά δεν θά κατορθώσουμε. Αυτό μας τό διδάσκει και ή ιστορία της αρχαιότητας. Δεν λέγω ή άγνοή μας να λάθη χαρακτηριστικά παιδαγωγικά. Να μην πιστούμε σε υπερβολές. Νάχουμε παντού τήν άναλογία του πού.

Αλλά μαθητής, αν υποθέσουμε ότι μέσα στο σχολείο κτώρως να μορφώση τελείως τήν ψυχή του, τό ήθος του, τον χαρακτηρισμό τον παιδικό, έχει ανάγκη και άπο μικρά άλλα διδάγματα ή καλύτερα από μια άλλη μόρφωση, έξωτερική αυτή, ή όποια θά τον κάμη νεανία και κατόπι άνδρα ικανό να εκπληρώση τις προσδοκίες των μαθητικών χρόνων. Αυτό κατόπι.

ΔΑΜΩΝΑΣ

— Τις πόρτες, πυροσέστη, πώς ενώ είναι φρουρές άξανα ναύθεις πώς κάποιος βάζει τά δία του χέρια γύρω στο λαμό σου και σε σφίγγει. Ξέρεις τι πρέπει να φωνάζεις;
— Μάλιστα, κ. λοχία. Θά φωνάξω. "Έλα, καυμένη Μαρία, άφισέ με, θά με πνίξεις."

Τώρα τηλεγραφικά δοκιμάστηκε σε πόσην ώρα γίνεται τό δέντρο έφρημερίδα σε 7. 35 τό πρώτο κόπησαν τρία δέντρα. Από τις 7. 35 ως στις 9. 34 ξεφλουδήθηκαν, λιανίστηκαν, γίνανε γυλάς κι έπειτα χαρτί. Από τις 9. 34 ως στις 10 τό χαρτί πήγε στο πιεστήριο τυπώθηκες διπλώθηκε. Έτσι τά δέντρα έγιναν έφρημερίδες σε 145 λεπτά.

και για όλες τις αίσθητες μαζί! Αλλάζει λοιπόν άλάκαιρη ή ενέργεια του αντίληπτικού μας κατά τήν ποσότητα μά όχι κατά τήν ποιότητα. Μου έλεγε μάλιστα πως μπορούσε να μικραίνει έναν άνθρωπο και μαζί του άλάκαιρο τον κόσμο των αίσθημάτων του ως τό εκατομμυριοστό μέρος του μεγέθους του! Ηώς τό έκαμε, τον έρώτησα, μά χμοογέλασε μονάχα και μου έπε μορμυρίζοντας:

«Χμ! Δεν μπορούνε να τό καταλάβουν. Δεν μπορώ, δε γίνεται να σάς τό έξηγήσω. Δε θά σάς ώφελοΰσε τίποτες! Οι άνθρωποι μένουν άνθρωποι, είτε μεγάλοι είτε μικροί! Δε βλέπουμε παραπέρα από τό στενό τους όρίζοντα. Γιατί να υπερθευτώ τ' ατέλειωτα μαλλιώματα;»

Τώρα τον έρώτησα: «Τι τό θέλεις τό μικρογόνου;» — «Αί! Είναι άριστούργημα τό μικρογόνου, και για τους σημερινούς επιστήμονες δ,τι ή σαπουνόφουσα για τό παιδί σου: "Ένα παιχίδι" που ίσως δεν μπορούνε να τό καταλάβουν. Μά έπειδή οι λόγοι: δεν είναι παιδιά κι άπαιτούνε να τά καταλάβουν όλα, θ' αρχίζαμε μια συζήτηση ατέλειωτη, αν τους ζητούσα τό έρευρέμά μου. Δε θά είγε κανένα σκοπό, γιατί τά σήμερα κανείς δεν είναι σε θέση να κρίνη άπάνω στο ζήτημα τούτο. Θά με κοροιδεύανε λοιπόν—χμ! — τρελοκομείο!»

«Και όμως, φώναξα, είναι χρέος να διαλαλούμε τήν αλήθεια, κι ως είναι και με κίντυνο της υπόληψής μας! Δε άπέν τον τρόπο μονάχα έγινε ή πρόδοο του πολιτισμού! Πές

ΤΟΤ ΚΑΝΤ
Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΑΔΟΛΟΥ ΛΟΓΙΣΜΟΥ

(άπόδσπασμα)

...Μερικοί μας γνωρισμοί περνούν όλότεια τή γραμμή κάθε δυνατής πείρας και φαίνεται σα ν' άπλώνουν τώ συλλογισμών μας τον κύκλο πολύ πιά πέρα από τά όννορά της με έννοιες που κανένα άντικείμενο δεν τους άνταποκρίνεται άπ' όσα μπορεί ποτές να μάς προμηθέψη ή πείρα. Κ' ίσα ίσα μέσα σ' αυτούς τους υπεραίσθητικούς γνωρισμούς, όπου ή πείρα δεν οδηγεί ούτε διορθώνει, εκεί πέφτουν του λογισμού οι μελέτες, που τήν άξία τους τή νομίζουμε πολύ σημαντικότερη και τό σκοπό τους πολύ άνώτερο παρ' ό,τι ποτές κατορθώνει ο νους μέσα στον κύκλο των αισθητικών φαινομένων. Τόσο άψηλά τήν άνεβάζουμε μάλιστα τήν άξία τους που και με φόβο να σφάλλουμε, κάλλια έχουμε τά πάντα να τολμάδουμε παρ' από δισταγμό ή καταθήρνια ή άδιαφορία να παραιτήσουμε τόσο σημαντική μελέτη. Τ' άναπόφευγα αυτά προβλήματα του "Αδολου Λογισμού είναι ο Θεός, ή Λευτεριά, ή Άθανασία. Η έπιστήμη που μ' όλα της τά όννεργα έχει καθαυτό σκοπό της τή λύση τους λέγεται Μετάρφυσική, κι ο μέθοδος της στην αρχή είναι ο σ υ γ μ α τ ι κ ό ς, δηλαδή καταπιάνεται άδίσταχα τέτοιο δύσκολο έργο δίχως πρώτα να ξετάση τι του είναι του λογισμού κατορθωτό και τι άκατόρθωτο. Ως τόσο σαν πιά φυσικό φαίνεται, όταν αφήσουμε τό στερίο έδαφος της πείρας, να μη ζητούμε με τους γνωρισμούς που κατέχουμε μίν ξεροντας πόθε και μ' άρχες άγνωστης πηγής εύτύς εύτύς να χτίσουμε, πρην πρώτα πρώτα καλοξετάζοντας βεβαιωθούμε αν είναι ή όχι τά θεμέλια γερά. Σαν πιά φυσικό ειλανε, δίχως άλλο, από καιρό τώρα να ξετάδουν πρώτα οι φιλοσόφοι τό αν μπορεί ο νους να φτάση σ' αυτούς τους άπό τ ά π ρ ι ν (a priori) γνωρισμούς και τό τι είναι ή περιοχή τους, τό κύρος τους, ή άξία τους. Κι άληθινά τίποτα δεν είναι φυσικώτερο άνίσως με τούτο έννοούμε ό,τι σωστά και λογικά έπρεπε να γίνεται. "Αν όμως έννοούμε ό,τι συνειθίζεται, τότες πάλε τίποτα φυσικώτερο και πιά εύκολονότο παρ' τό να έμεινε αυτή ή μελέτη τόσο πίσω. Γιατί μέρος αυτών των γνωρισμών, δηλαδή τά Μαθηματικά, από καιρό τώρα κερδίζουν άξιοπιστία, κι αυτό μάς γεννά έλλπίδα καλών άποταλεσμάτων κ' από άλλους, αν και ριζικά άλλιώτικους. "Έπειτα, ύμα βγούμε από τά όννορα της πείρας δεν έχει πιά φόβο να μάς άντικρούση και τόσο μάς μαγεύει τό να πλνθαίνουμε τους γνωρισμούς μας, που τίποτα δε μάς σταματάει ως που να σκοντάψουμε σε καθαρό παραλογισμό. Τόν άποφεύγεις όμως τον παραλογισμό όταν τις φαντασίες σου προσέχεις να τις πλάθης προφυλαχτικά, αν και πάντα θά μείνουνε φαντασίες.

τους τήν άπόδειξη σου!»

— «Χμ! είπε ο θεός, αν όμως κανείς δεν μπορεί να καταλάβη σήν άπόδειξη μου, γιατί μιλούμε δυο γλώσσες όλότεια διαφορετικές; Τότες από τέλος της συζήτησης σκοτώνουνε τον αντίπαλό τους, φυσικά ή ήθικά! Δεν τό έχω όρεξη!» — «Και μ' όλα ταύτα» άποκρίθηκα θαρρετά, «θά φώναξα τήν αλήθεια, αν είχα τήν άπόδειξη για τον έαυτό μου τουλάχιστο!» — «Σε μωρούς και τυφλούς;—τί; ή ήλεες να τό δοκιμάξης; Έτσι; Νί! Τήρα δά αυτό τό πρώμα!» Ο Μπάρμπα—Φέντης έβγαλε από τήν τσέπη του μια μικρή μηχανή, που είγε μερικά γιαλένια σωληνάρια με δέσιμο από μέταλλο, βίδες και μια λεπτή λεπτή κλίμακα. Μου έβαλε τό σωληνάρι στη μύτη, κι άρχισε να γυρίζη τις βίδες. Αιστάνθηκα τότες που μύριζα κάτι άσυνήθιστο...

«Αί τί ώραία είναι αυτή! Νά τήνει!» φώναξε ο γιός μου πάλε δείχνοντας μια καινούργια σαπουνόφουσα που πετούσε σιγά σιγά από τό παραθύρι.» — «Πρόσεξε δά τή σαπουνόφουσα τούτη!» πρόσταξε ο Μπάρμπα—Φέντης γυρίζοντας όλοένα τις βίδες. Μου φαίνότανε σα να μεγάλωνε όλοένα ή σαπουνόφουσα, σα να τήνε σίμωνα όλοένα. Τό παραθύρι με τό άγώρι, τό τραπέζι που καθόμαστε, τά δέντρα του περιβολίου μας όλα άπομακραίνονταν, όλα γινότανε πιά θαμπά. Μονάχα ο θεός μας έμεινε κοντά μου. "Έβγαλε τή μηχανή του στην τσέπη του. Λίγο λίγο όλα τριγύρω μας είχαν άφανιστή. Ο ούρανός άπλώθηκε άπο-

Ο ΓΥΝΑΙΚΟΚΟΣΜΟΣ
ΤΗΣ ΖΕΣΤΗΣ

20 του Άλωνάρη 1904
άπό τό Παρίσι:

Άγαπητέ Νουμά,

Σούγραψα στάλλο μου γράμμα για τή ζέστη τήν Παρισιάνικη, και δε θέλω να σου λέω όλο τά ίδια πράματα, μά πιστεύε μου πως κατόντισε αυτές τις μέρες άνυπόφευκτη. Κατιγορούμε όλοι μας τήν Άθίνα για τή σκόνη κτά, μά γνώρισε πως και δώ, σα δεν θελήση να βρέξη ο καλός μας ο Δήμαρχος πούναι άψηλά, έχουμε τά ίδια και χειρότερα. Μ' όλα τά πλακόστρωτα και ξυλόστρωτα, και τά πισωσωμένα μπουλεδάρια και τά μπόλικά καταβρέγματα, και σκόνη σηκώνεται, και τά δεντρα μαραντζιάζουνε κ' οι άνθρώποι κατζιάζουνε και ξεροψήνουνται για λίγες μέρες. Από τούτο καταλαβαίνω, πως ένα από τά μεγάλα κακά του τόπου μας είναι και ή άβροχιά που τονε παραδέρνει όλο τό καλοκαίρι. Και γι' αυτό έχει εκεί αυτή τήν τρομερή σκόνη που και τά μόμπια και τά ρούχα καταστρέφει, μά και τό ανθρώπινο πεσσί, και τήν όψη του προσώπου πολύ τή χαλνά.

Γι' αυτό θά σε παρακαλέσω, φίλε μου, να δώσης από μέρος μου μια καλή συβουλή στις κυρίες που έχουνε τό δέσμα νεαλικάτο.

Να τους πής να συνηθίζουμε να πλένουμε κάθε βράδυ πριν πλαγιάσουμε τό πρόσωπο, τά χέρια και τό λαμό τους με νερό χλιαρό, πού να τήχουμε προτύτερα βρασμένο μαζί με λίγο μπουρικό όξύ (acide borique.) Μια κουταλιά της σούπας μπουρικό, φτάνει για δυο όκάδες νερό. Μέσα σ' αυτό τό νερό να ρίξουμε και λίγες σταλαγματιές από βάμα βενζόνης (teinture de benjoin.) Από τό ίδιο αυτό νερό να γαργαρίζουμε και στο στόμα και να ρουφούνε κι από τή μύτη τους.

Αυτό τό συνήθιο κάνει πολύ καλό και μάλιστα τό καλοκαίρι είναι πολύ εύχάριστο, ύστερα από τήν κούραση και τον ιδρωτα μανής άλάκαιρης καλοκαιρνής ήμέρας.

"Όταν τό δέσμα του άνθρώπου διατηριέται παστρικό, είναι έλαστικώτερο, κ' έτσι δεν κάνει γλήγορα τις ζωματαίες εκείνες, τις άναθεματισμένες, που σου φωνάζουνε δυνατά δυνατά πως περάσανε τά καλότεια τά νιάτα!

Πάντα πρόθυμη

ANNA K. ΞΕΝΟΥ

πάνω μας θαμπός, άσπριδερός, γιγαντένιος ως τον έρίζοντα. Στεκόμαστε στην κρυσταλλένια άπανωσιά μιας μεγάλης παγωμένης λίμνης. Ο πάγος ήτανε γλιστερός και δίχως σκισμάδες, κι όμως φινότανε σα να κουνότανε σιγά σιγά. Έδώ και κεί έβλεπες άπροσδιόριτες μορφές που σηκώνονταν άποπάνω από τον πάγο. «Τι είναι αυτό; Τι γίνεται έδώπέρα;» φώναζε τρομαγμένος, από βρισκόμαστε; μάς βαστά ο πάγος αυτός;» — «Είμαστε άπάνω στη σαπουνόφουσα,» άποκρίθηκε ο Μπάρμπα—Φέντης ήσυχα ήσυχα. «Αυτό που παίρνεις για πάγο είναι ή άπανωσιά της σαπουνόφουσας. Ξέρεις πόσο πάχος έχει αυτή ή στοίβα που στεκόμαστε; κατά τό ανθρώπινο μέτρο είναι τό πεντεχιλιόστο μέρος ενός εκατοστομέτρου! πέντε άλλες τόσες στοίβες μαζί κάμνουνε μονάχα ένα χιλιοστόμετρο!» Χωρίς να τό θέλω σήκωσα έμέσως τό πόδι μου, σα να μπορούσα έτσι να κάμω τον έαυτό μου άλαφρότερο. «Στο Θεό σου! Μπάρμπα», έκραξα, «να μή μάς φέρη σε κίντυνο! Μου είπες τήν αλήθεια;»

— «Βέβαια! μά να μή φοβάσαι. Για τό τωρινό σου τό μέγεθος ή άπανωσιά τούτη έχει τή δύναμη μιας άπταλένιας πλάκας που κατά τό ανθρώπινο μέτρο έχει πάχος διακόσια μέτρα! Μικρόναμε λοιπόν με τή βοήθεια του μικρογόνου εκάτο μιλλιούνια φορές, πάει να πη, ή σαπουνόφουσα που για τους ανθρώπους έχει γυριστά σαράντα εκατοστόμετρα, είναι τώρα ίσα ίσα τόσο μεγάλη για μάς όσο ή γή για τους ανθρώπους.» — Και πόσο μέγεθος έχου-

ΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

Απαντώντας στο γράμμα του κ. Πάλλη ο κ. Στασινοπούλος του γράφει τρέχοντα απάνω στο ζήτημα της μεταφράσεως των επιστημονικών όρων.

Φίλε κ. Πάλλη,

...Όσον αφορά όμως τη μεταβολή των όρων του βιβλίου μου, σας απαντώ τα εξής:

Το περισσότερο κρασί στον τόπο μας περνάει από τα χέρια των χωρικών, των ταβερναρέδων και των μπακάληδων και για να μπορέσουν κι αυτοί να διαθέσουν «ΤΟ ΚΡΑΣΙ», τήγναι στην γλώσσα τους. Και δεν το μετάνοιασα, γιατί αλλοιωτικά δε θάχε το βιβλίο μου «τη θευμασία αφήνεια» που του βρίσκει ο κ. Χασιώτης, κρίνοντάς το στα «Νέα Γεωπονικά». Και τη «αφήνεια» κινή τη χρωσταί περισσότερο στη γλώσσα παρά στο γράμμα.

Οι κρασίδες μας όμως δεν κάνουν ως τα σήμερα με τέχνη τα κρασιά τους και για τούτο λίγους τεχνικούς και χημικούς όρους έχουνε στη γλώσσα τους. Το «θεικόν οξύ» π. χ. το ξέρουν και το λένε «σπίρτο του βιτριολιού», το «υδροχλωρικόν οξύ» «σπίρτο του αλατιού», το «θεικόν χαλκόν» «γαλαζόπετρα» κλπ. αλλά «τό ανθρακικόν οξύ» «τό κιτρικόν οξύ» «τόν χλωριούχον υδροχλωρικό» δεν τα ξέρουν διόλου.

Και όσους όρους έχει ο λαός στη γλώσσα του, έτσι κι εγώ τους μεταχειρίστηκα, αφού έτσι τους αναφέρει και το δασολογίο. Άλλ' όσους όρους δεν έχει, είπα πως δεν έπρεπε να τους κατασκευάσω κατά το νόημά τους, αλλά να τους αφήσω καθώς βρίσκονται, κι εκεί μάλιστα που πρόκειται για γιατρικά, πως δεν έπρεπε να τα πειράξω διόλου. Γιατ' αν έκανα τὸ ἐναντίο, και χρησιμότητα καμιά μπορούσε να μὴν ἔχη τὸ βιβλίο μου, γιατί δε θάξερε τί να δώση ὁ φαρμακοποιός, ἀλλὰ κ' ἐπικίνδυνο μπορούσε να γίνη σ' ἐκείνον που θὰ τὸ συμβουλευότανε, γιατί ὁ φαρμακοποιός μπορούσε να κάμη λάθος και να δώση ἄλλα φάρμακα.

Και για να τὸ ἀποδείξω θὰ φέρω τὸ ἴδιο τὸ δικό σας τὸ παράδειγμα.

«Στὴ σελ. 92 ξηγῶ τί θὰ πῆ «κιτρικόν οξύ» κ' ἀπὸ τί γίνεται. Τὸ ἀφῆκα ἕμως ἔτσι, γιατί ἔτσι μονάχα τὸ ξέρουν οἱ φαρμακοποιοί. Ἐνῶ ἂν τὸ γέγραφε ἐνὸν λεμόνι ἢ καὶ ἐνὸν τοῦ λεμονιοῦ, ὁ φαρμακοποιός δε θάδινε «κιτρικόν οξύ» ἀλλὰ «τριγικόν οξύ» γιατί αὐτὸ ὁ λαὸς λέει «ξινό τοῦ λεμονιοῦ». Και τὸ λέει ἔτσι γιατί αὐτὸ μονάχα μεταχειρίστηκε

ὡς τὰ σήμερα γιὰ τὴν λεμονάδα του ἢ γιὰ τὸ φαί του, ὁσάκις εἶχεν ἔλλειψη ἀπὸ λεμόνι.

Ἡ μεταβολὴ λοιπὸν ὄρων καθὼς εἶναι οἱ χημικοί, τῶν φαρμάκων κλπ. πρέπει νομίζω νὰ γίνη χωριστά, καὶ σὰ γίνη δεχτὴ ἀπ' τὴν ἐπιστήμη ἢ γινώσκῃ σ' αὐτὴ, τότε νὰ τὴ μεταχειριστοῦνε τὰ ἐπιστημονικὰ βιβλία.

Δικός σας

K. A. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΟΛΟΚΥΘΑΣ (*)

Περνώντας τις προάλλες ὁ καθηγητὴς Σκιᾶς κοντὰ στὴ Γύρυνθα, παρατήρησε πλάκα παλιὰ καὶ κίτρινη μὲ χαραγμένη ἐπιγραφή. Τὰ γράμματα εἶπαν ἀρχαῖα καὶ δυσκολοδιάβαστα· μὰ ὄντας λιγάκι ἀρχαιολόγος ἀποφάσισε νὰν τὰ ξεδιαλύνει. Πρῶτος ξέρεται τί θὰ μᾶς μάθαινε ἡ ἐπιγραφή! Ὁ νοῦς του... δηλαδὴ ἡ φαντασία του... ἐβλεπε δόξα, ἐβλεπε τρέπαια. Τρεῖς ὄρες παιδέφτηκε, μὰ τέλος κατόρθωσε νὰ διαβάσει τὴν ἐπιγραφή μ' ἀφ'α τὰ περίεργα λόγια

ΑΝΑΣΤΡΕΨΟΝ ΜΕ

—Ὡ ὦ, εἶπε ὁ Σκιᾶς, ἀναστρέψον με. Σοβαρὴ δουλειά... Μήπως σκεπάζει κανένα ἠθιασβρό, ἀρχαῖα χρυσὰ κ' ἀργυρὰ νομίσματα; Παρὰ ἢ πλάκα, μὰ πρέπει νὰ δῶ...

Καὶ καταπίεσθη ἀποφασιστικὰ τὴν πλάκα πού λίγο λίγο τὴ γύρισε. Καὶ τότες εἶδε πὼς εἶχε ἄλλη ἐπιγραφή, ἀπὸ τὴν ἀνάποδὴ τῆς μεριὰ κ' ἡ ἐπιγραφή ἀφ'α, παστρικά (καὶ τεριαστὰ) γραμμένη, εἶπε

ΑΝΑΣΤΡΕΨΟΝ ΜΕ ΚΑΙ ΑΥΘΙΣ
ΕΤΕΡΟΝ ΓΑΡ ΕΤΙ ΒΛΑΚΑ
ΚΟΡΟ·Ι·ΔΕΥΣΑΙ ΒΟΥΛΟΜΑΙ

K. ΤΕΦΑΡΙΚΗΣ

(Κουτσαβίκικο)

Τοῦ Ἀλέξ. Πάλλη

Ἔλα νὰ φύγουμε μαζί
Μωρὴ μαργκόλφω κοπελιά,
Καὶ μὴ μὲ βάλεις σὲ μπελιά,
Νὰ ζῆ ἡ μανούλα σου, νὰ ζῆ,
Ἔλα νὰ φύγουμε μαζί.

Τὴ μούρθε νάρθω νὰ σταθῶ
Στὸ παραθύρι σου καρδί ;

(*) Σκιᾶς φῶς φανερὰ παράγεται ἀπὸ τὸ τὸ σικύα.

Περσότερο κι ἀπὸ κραδί,
Τὸ πρόσωπό σου τὸ ξαθὸ
Μὲ κάνει φῶς μευ καὶ μεθῶ.

Περνοῦν οἱ νύχτες τοῦ χειμῶ
Κ' οἱ κοντινὲς τοῦ Γαλινοῦ,
Κι ὅπως μοῦ σήκωσες τὸ νοῦ,
Κ' εἶμαι σὰ νύμαι γιὰ χαμῶ,
Στιμὴ δὲ βροῦσκω ἀναπαμῶ.

Μὲ τὴ γεπούμπια μου στραβῶ
Καὶ τὸ ζωνάρι ἀπολυτῶ,
Σεμολοιμένους περδατῶ,
Μ' ὅποιος μὲ βλέπ' ἄλλου τραβῶ.
Γιατὶ μπλατσάξω παλαβῶ.

Ἰφ, κὶ ἂν δὲν κάμεις ραί, νάρθῃς
Ἀπόψε βράδυ στὸ στενῶ,
Μὰ τὸ Σταθρό, περὶ τρεσκυνῶ,
Ταχιά δὲ θὰ ξεμπερωθῃς,
Καὶ θὰ χαθῶ, μὰ θὰ χαθῃς.

Ἔ, γὲ Μιστόκην φουκαρῶ,
Καὶ πρῶτε μ' ἀδερφερωπιτέ,
Τὸ πιστεδες αὐτὸ ποτέ,
Νὰ ὄης ἐμὲ τὸν ταλαρῶ,
Νὰ μὴ σταλιζῶ σὲ χλωρῶ ;

Δὸ μου τὸ δίκου, μωρὲ,
Καὶ τὴ φουντοῦκα τὴ διπλῆ,
Κὶ ἂν δὲ τὴ στρώσω σὰ γαλιῶ,
Κὶ ἂν δὲ στὴν κάμω πουργῶ,
Νὰ μὴ μὲ λένε Γιαρερῶ.

M. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

—Ἀκούω, πῆγες κοντὴν τὴν περασμένη Κυριακή.
—Ναί, πῆγα.
—Μόνος σου πῆγες;
—Ὅχι, πῆγα μὲ τὸ Ἀθαντινόπουλο.
—Κι' εἶχε τύχη;
—Ἀκούς ἐκεῖ! Γύρισα ζωντανός.

Μητέρα. Τί τρέχει, Ἐλένη μου; Τί ἔχεις, παιδί μου; γιατί κλαίς;

Ἐλένη. Νά, ὁ Γιῶργης... πηγαίνει... ταξιδι... θὰ λείψει δυὸ μέρες... ἄχ ὦχ...

Μητέρα. (Ἰστέρα ἀπὸ δυὸ χρόνια). Πέες μου, Ἐλένη, πόσον καιρὸ θὰ λείψει ὁ ἀντρας σου;

Ἐλένη. Θὰ λείψει... Θὰ λείψει... Νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια, ἔχασα νὰ ρωτήσω.

Παραστάτης. Εἶδες πὼς ἔκανα τὴ σκηνὴ σὰν πεθαίνω; Δὲν ἔμεινε μισὸ μάτι δάχρυα δάκρυα μέσα στὸ θέατρο.

Ὁ καλὸς φίλος. Ναι... βλέπεις ἤξεραν πὼς δὲν πέθανες ἀληθινά...

με τώρα εἰμεις;» ἐρώτησα διατάζοντας. «Τὸ ὕψος μας κάμνει τώρα τὸ ἐξήντα χιλιοστὸ μέρος ἐνὸς χιλιοστομέτρου. Λοιπὸν καὶ μὲ τὸ δυνατότερο μικροσκόπιο δὲ θὰ μᾶς ἔβλεπε κανεὶς ἄνθρωπος πιά».

«Μὰ, γιατί δὲ βλέπομεν πιά τὸ σπῆτι, τὸ περιθόλι, τοὺς δικούς μας, κοντολογίῃς τὴ γῆ;» — «Εἶναι ἀποκάτω ἀπὸ τὸν ὄριζόντιά μας. Μὰ κὶ ὅταν ἡ γῆ θάνατελλῇ γιὰ μᾶς, πῶς δὲ θὰ ἴδομε τίποτα, παρὰ ἓνα θαμπὸ φέγγος, γιατί ἐξαιτίας τῆς τωρινῆς μικρότητάς μας ὅλα τὰ φαινόμενα τόσο πολὺ ἀλλάζαν ἔφη πού, μολονότι βλέπομεν πολὺ καλά τὰ πράματα γύρω μας, ζοῦμε ὁλότελα χωρισμένοι ἀπὸ τὸν πρωτογενῆ μας κόσμον πού οἱ φυσικὲς βῆσεις του εἶναι ἑκατὸ μιλιοῦντα φορές μεγαλύτερες. Τώρα νὰ κοιτάξῃς ἔσα βρίσκονται ἀπάνω στὴ σαπουνόφουσκα, καὶ λίγα δὲν εἶναι!» — «Ἀπορῶ πολὺ», εἶπα διακόποντάς τον, «ποῦ μπορούμε νὰ βλέπομε καθόλου ἐδωπέρα κίτι τί, πού εἶναι δυνατό οἱ αἰσθησὲς μᾶς σ' αὐτὲς τῆς διαφορετικῆς περιστασεὶς νὰ δουλεύουνε σὰν καὶ πρωτότερα, μολονότι εἴμαστε τώρα μικρότεροι ἀπὸ ἓνα κύμα τοῦ φωτός; τὰ ἄτομα καὶ τὰ μόρια τῆς ὕλης πρέπει νὰ ἔχουνε τώρα ὁλότελα ἀλλοιώτικη ἐπιρροὴ σὲ μᾶς». — «Χμ» ἀποκρίθη ὁ Μπάρμπα — Φέντης χαμογελῶντας, «τί θὰ πῆ κύματα τοῦ φωτός, αἰθέρας, ἄτομα καὶ μόρια τῆς ὕλης; μέτρα εἶναι πού σοφίστηκαν ἀνθρώποι γιὰ ἀνθρώπους. Γινῆκαμε λοιπὸν μικροὶ κὶ ὅλα τὰ μέτρα μαζί μας! Μὰ τί ἔχει νὰ κάμη αὐτὸ μὲ τὸ αἰσθημα; τὸ αἰσθημα εἶναι τὸ πρῶτο, τὸ δομένο; τὸ φῶς, ὁ ἤχος, ἡ πίεση μένουν ἀναλλοίωτα γιὰ μᾶς, γιατί εἶναι ποιότητες. Ἀλλάζουμε μονάχα οἱ ποσότητες κὶ ἂν κάμναμε φυσικομαθηματικούς μετρημούς, θὰ βρίσκαμε τώρα καὶ τὰ κύματα τοῦ αἰθέρα ἑκατὸ μιλ-

λιούνια φορές μικρότερα».

Στὸ μεταῦ προχωρούσαμε ἀπάνω στὴ σαπουνόφουσκα κ' εἶχαμε φτάει σ' ἓναν τόπον πού τριγύρω μας ξεφουσκωνε διάφανες ἀχτίδες σὰ σιντριβάνι... μὲ μίαν μου ἤρθε μιά φοβερὴ ἰδέα πού κοκκίλιασα ἀπὸ τὴν τρομάρα μου: «Ἄν ἔσκαμε τώρα ἄξαφνα ἡ σαπουνόφουσκα κὶ ἂν ἔμεινα σὲ μιά στάλα νερὸ κὶ ὁ θεὸς σὲ μίαν ἔλλη. Ποιὸς θὰ μὲ ζανάδρισκε ποτέ; καὶ τί θὰ ἀπογινόμενον ἂν ἀναγκασόμενον ἔτσι νὰ ἔχω ὁλοκῶς τὴ μικρότητα τούτη ἐνὸς ἐξήντα χιλιοστοῦ τοῦ χιλιοστομέτρου; τί θὰ ἤμουναι συγκριμένος μὲ τοὺς ἀνθρώπους; κανεὶς δὲ θὰ μὲ ἔβλεπε! Ἡ γυναῖκα μου, τὰ καμμένα τὰ παιδιὰ μου! Ἴσως θὰ πετοῦσα μὲ τὴν ἀναπνοὴ τους μέσα στὰ πλεονία τους, ἐνῶ θάβλαιγαν τὸ ἀνεῖρητο γάμισό μου, καὶ θὰ ζοῦσα μέσα στὰ αἶμα τους σὰν ἄφαντο βαχτηρίδιο! «Γλήγορα, Μπάρμπα — Φέντης, γλήγορα», ξεφώνησα, «νὰ μᾶς ζανακάμησ πάλι ἀνθρώπους! Ἡ σαπουνόφουσκα θὰ σκάσῃ στὴ στιγμή! ἀπορῶ πού βασιτῆ ἀκόμη! Πόσον καιρὸ εἴμαστε ἐδωπέρα;» — «Ἐνοια σου», εἶπε ὁ θεὸς ἀροθα, «βασιτῆ καὶ θὰ βασιτῆξ ἀκόμη περισσότερο καιρὸ παρὰ πού θὰ μείνομε ἐδῶ. Δὲ σοῦ εἶπα πὼς μαζί μας μίκρυνε καὶ τὸ μέτρο μας τοῦ καιροῦ, κὶ αὐτὸ πού σοῦ φαίνεται ἐδῶ ἓνα λεπτὸ τῆς ὥρας, κατὰ τὸ ἀνθρώπινο μέτρο κάμνει μονάχα τὸ ἑκατὸ ἑκατομμυριστὸ μέρος ἐνὸς λεπτοῦ τῆς ὥρας! Ἄς βασιτῆξ ἡ σαπουνόφουσκα μονάχα δέκα δευτερόλεπτα τῆς ὥρας γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, τότες γιὰ τὴν τωρινὴ μας κατὰστασῃ σημαίνει ἄλλ-

καιρη ζωὴ! Κ' οἱ κάτοικοι τῆς σαπουνόφουσκας ζοῦν ἄκομη ἑκατὸ χιλιάδες φορές γληγορότερα ἀπὸ μᾶς τώρα».

«Πῶς; νομίζεις τάχα πὼς ἡ σαπουνόφουσκα εἶναι κατοικημένη;» — «Βέβαια! Ἐχει κατοίκους καὶ μάλιστα πολὺ πολιτισμένους. Μόνον πού ὁ θεὸς τους καιρὸς περνᾷ ἀπάνω κάτω δέκα δισεκατομμύρια φορές γληγορότερα, δηλαδὴ, αἰστανόονται, ζοῦνε δέκα δισεκατομμύρια φορές γληγορότερα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, πᾶσι νὰ πῆ, τὸ δευτερόλεπτα τῆς ἀνθρώπινης ὥρας εἶναι ἴσα μὲ ἓνα μιλιοῦντα χρόνια στὴ σαπουνόφουσκα, μὰ οἱ κάτοικοι τῆς δὲν ἔχουνε καμιά ἰδέα ἀνέλογης χρονολογίας, γιατί ἡ σφίρα τους δὲ σβουρίζει ἀρκετὰ ταχτικά σὰν τὴ γῆ.

Συλλογίσου πὼς αὐτὴ ἡ σαπουνόφουσκα πού βρισκόμαστε ἀπάνω τῆς, γεννήθηκε ἐδῶ καὶ ἔξη δευτερόλεπτα, καὶ θὰ καταλάθῃ πὼς μέσα σ' αὐτὰ τὰ δυὸ μιλιοῦντα χρόνια τῆς μπορεῖ νὰ ἱετυλιχτῇ ἀρκετὴ ζωὴ κὶ ἀνέλογος πολιτισμός. Τὸ εἶδα τουλάχιστο σ' ἄλλες σαπουνόφουσκες πού ὅλες ἔμοιαζαν παραπολὺ τῆς μητέρας τους, τὴ γῆ... «Μὰ πού εἶναι αὐτοὶ οἱ κάτοικοι; ἀλήθεια, βλέπω ἐδῶ κίτι πράματα πού μοιάζουνε φυτὰ κὶ αὐτὲς οἱ τούρλες εἶναι ἴσως μίαν πολιτείας, ἀνθρώπους ὅμως δὲν μπορῶ νὰ βρῶ πούθενά». — «Πολὺ φυσικά. Μολονότι μπορούμε τώρα νὰ αἰστανόμαστε ἑκατὸ μιλιοῦντα φορές γληγορότερα ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ὅμως αἰστανόμαστε ἄκομη ἑκατὸ χιλιάδες φορές ἀργότερα ἀπὸ τοὺς Σαπουνιώτες — ἔτσι μπορούμε νὰ λέμε τοὺς κατοίκους τῆς σαπουνόφουσκας. Μᾶς φτίνειαι

Ο ΝΟΥΜΑΣ, ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

Η ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ:

Για την Ελλάδα δρ. 10.—Για το Ξε-
τερικό δρ χρ. 0

10 λεπτά το κάθε φύλλο λεπτά 10

ΠΟΥΛΗΤΑΙ: Στα κώδικα της Πλατείας
Συντάγματος, Ομιλίας, Υπουργείου Ο
κονομικών, Σταθμού Τροχιοδρόμου (Ο-
φθαλματρείο) Σταθμού ύπογειου Σιδηρο-
δρόμου (Ομόνοια) στο κληροπώλειο Σαρρή
Πλατεία Στουρνάρα, Ξεάρχεια και στο
βιβλιοπωλείο «Ψόφια» Γ. Κολάρου.

Η συνδρομή του πληρώνεται μπροστά
κ' είναι για ένα χρόνο πάντοτε.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΤΟ ΦΟΒΕΡΩΤΕΡΟ

Βουλγαρικό κοιτάτο βρώθηκε αυτές τις μέ-
ρες κάτω στο Ξεροκάμπι της Σπάρτης. Αδιά-
φορο αν ο Λιμπερόπουλος κι ο Σολωμός με τα
παλιόσκρια τους λέγονται Έλληνες. Κατά βά-
θος τιποτ' άλλο δεν είναι παρά κοιτατζήδες
που πολεμάνε όχι για να πάρουν την Μακε-
δονία, αλλά για να ξεπαστρέψουν την Ελλά-
δα και να την κάνουν, αν ακόμα δεν την έ-
καναν, επαρχία Βουλγαρική.

Νά τα καλλάκια που φωνάζαμε στο πε-
ρασμένο φύλλο. Νά τα καλλάκια, που δεν τα
φοράει ο στρατός μας, μα που τα φοράμε ο-
λοι μας πέρα πέρα, από τον πρωθυπουργό μας
ίσια με τον τελευταίο τσολιό της Σπάρτης—
καλλάκια που ταιριάζουν περίφημα στα κε-
φάλια μας, που τα φοράμε με καμάρι, και
που με δαύτα—να τ' ξέρετε!—σήμερα αύριο
θα τραθήξουμε ολόγισα στη νίκη

Μά και η Έλληνική Κυβέρνηση, η καμα-

ρωμένη, από Βούλγαρους κοιτατζήδες απο-
τελείται. "Αν οι Υπουργοί ήντουσαν Έλληνες,
από την πρώτη μέρα θα τόνιζαν το κίνημα.
Θάστελναν χίλιους, δυο χιλιάδες στρατιώτες
με τη διαταγή η να τους φέρναν εδώ δεμένους
τους αρχηγούς της Ξεροκαμπίας η να φέρναν
στο ταγάρι τα κεφάλια τους. "Ετσι μονάχα
στέκεται το Κράτος, όταν, έννοείται, υπάρχει
Κράτος. Μά δώ τέτοιο πράμα το λέμε μονά-
χα, χωρίς και να τ' ξέρουμε, αφού ποτέ μας
δεν τ' είδαμε.

Θαρρείτε πως αν τόδλεπαν αυτό το Κρά-
τος ο Λιμπερόπουλος κι ο Σολωμός θα τολμού-
σαν να στρατολογήσουν τους τσολιόδες τους
και να πάνε στο Ξεροκάμπι να τ'ο καταλύ-
σουν; Αυτό κατ' άλλο, ισχυρότερο από το
Κράτος βλέπουν. Κι αυτό το κατ' άλλο, είναι ο
Βουλευτής τους. "Εχει τον βουλευτή του, και
τους βουλευτές τους μάλιστα, ο Λιμπερόπου-
λος αφού είναι και Δήμαρχος· έχει τους δι-
κούς του κι ο Σολωμός, αφού θ' είναι μεγάλος
κομματάρχης, που μπορεί και στρατολογεί
στο φτερό, δσους δεν θα μπορέση να στρατο-
λογήση, με τόση ευκολία, η Πολιτεία σε ώρα
Έθνικης ανάγκης. "Αφού λοιπόν κ' οι δυό τους
έχουν τους βουλευτές τους, η Έλληνική Πολι-
τεία δεν μπορεί ναχη ούτε ένα στρατιώτη
για να επιβάλη τους νόμους της. Και να τ'ο
δείτε, σαν ήσυχάσουν εκεί κάτω τ'α πράματα,
ούτε από Δήμαρχο δεν θα τολμήσουν να τ'ον
πάψουν τον Λιμπερόπουλο. Θα πέσουν οι βου-
λευτές στη μέση, κ' όπου πέφτει αυτή η λαι-
μική, ο Νόμος κάθεται σταυροπόδι και φουμύ-
ρει τ'ο ναργιλέ του.

ΤΥΠΩΘΗΚΕ

Το βιβλίο ε κομικώτατος παρκαλισμός του Μιστριώτη
για τ'ο Λεσσανείο. Τ'ο ξέσδα της πνευματικής αυτής
κηδείας τ'α πλήρωσε τ'ο Πανεπιστήμιο, σ' αυτό λοι-
πόν, όπως είπαμε και προχτές, μένει όλη η τιμή κ' η
δόξα τ'ο περιφήμου αυτού Μιστριώτικου εκπαιδευ-
τηματος.

"Εγινε όμως και κατ' άλλο, όχι τόσο τίμιο με τ'ο
βιβλίο αυτό. "Ο Μιστριώτης δεν περιορίστηκε να τυ-
πώση μονάχα όσες άνοιξιες είπα τότε στο Πανεπιστή-
μιο, μα πρόσθεσε και μι'α σημείωση, άνόητη κι αυτή σαν
τόν λόγο του, μα και λίγο άτιμη, αφού δίχως να ζη-
τήση τήν άδεια ούτε τ'ο κ. Καζάζη, ούτε τ'ο κ.
Ευαγγελίδη, έσκέπασε με τήν ύπογραφή τους τις πε-
ρίφημες έκτείνες άηδίες τ'ο «Έμπρός» για τ'ον δίοπο
Τσακωνόπουλο, που οι φραγκοπαπάδες τ'ο Κοντοκα-
λιού της Πόλης κοίταξαν να τ'ον κάνουν "Έλληνα, δι-

δάσκοντας σ' αυτόν πως ο Ψυχάρης κ' οι όπαδοί του
δουλεύουν για τ'ο Έθνος.

Τι θα πη, φωνάζει ο Μιστριώτης, εθάν τ'ο φιλελ-
ληνικόν τών Γάλλων έθνος μάθη, ότι η υπό τ'ο Ψι-
χάρη διδασκομένη γλώσσα δεν είναι ούτε η άρχαία,
ούτε η νέα;»

Τ'ο φιλελληνικό τών Γάλλων έθνος, και κάθε άλλο
πολιτισμένο έθνος, δεν έχει ανάγκη να μάθη πράματα
που τ'α ξέρει περισσότερο από κάθε σοφ'ο παλιουτενέ.
"Ενα μονάχα δεν θάξερν και θα τ'ο μάθουν τώρα:
Πώς τ'ο Έλλ. Πανεπιστήμιο, με τ'ο να πληρώνη να
τυπώνονται τέτοιες φυλλάδες, υιοθετεί μωρίες που θα
ντραπότανε να τις ύπογραφή και μαθητές σχολαρ-
χείου άκόμα.

Μά από τότε τέτοιο πνευματικό ήλιθιοκομείο είναι
να περιμένη κανένας περισσότερα και καλύτερα;

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

Εύτυχως δεν τήν έκαναν άκόμα οι έφημεριδες μας τήν
Πανδώρα. Τήν έκανε όμως η "Αστυνομία μας μωβι-
στόρημα τ'ο Πανσίν δι' Τεράρι με τις παιδικήσιες
και λίγο άνοστες μηχανογραφίες της.

"Όσοι διάβασαν τήν περασμένη Τρίτη στις έφημε-
ριδες τ'α περίφημα «άνκκονομθέντα» της "Αστυνομίας,
πως η Πανδώρα βρέθηκε σ' ένα ξενοδοχείο με μι'α γυ-
ναίκα κοινή, πως ο κ. Σωτηρίδης άναγκάστηκε να φύγη
τήν κυρίαν του στο θέατρο τ'ο "Αρνιώτη και να τρέξη
στον «τοπο τ'ο έγκλήματος» να τήν πιάση, πως η "Α-
στυνομία μας άγωνίζεται να ποδειξη με κάθε τρόπο,
παρά τούς φυσικούς νόμους, ότι μπορεί μι'α παρθένος να-
ναι και γυναίκα κοινή—όσοι τ'α διάβασαν δ'αυτ'α γέ-
λασαν για λυγαριασμό της "Αστυνομίας μας.

Κρέμα, μα τήν αλήθεια, που οι άστυνομικοί μας
δεν κάθονταν να γράφουν ρομάντζα, εκεί που χάνουν
τόν πολύτεμο καιρό τους να φυλάνε τή ζωή, τήν πε-
ρισσοια μας και πρό πάντων τήν τιμή μας.

Κι αυτοί θα κέρδιζαν παραδες και δόξα κ' η "Ελ-
ληνική φιλολογία θάνυφωνώτανε κ' η τιμή μας θάη-
ταν καπως καλύτερα έξασφαλισμένη.

ΑΛΛΑΖΟΥΝ

"Υπουργοί κ' έδω, μα μονάχα στ' όνομα, όχι και στα
μουαλά. "Αντίγραφο ο ένας τ' άλλου, και καπότες
και μουντζουρωμένο αντίγραφο. Νά κι ο κ. Λομπάρδος,
ε κ' ο κ. ούριος "Υπουργός της Παιδείας, ίδιος και
χειρότερος με τ'ον παλιό τ'ον Στάη και με τούς άλλους,
τούς παλιότερους, στο ζήτημα τών διδασκαλικών με-

τώρα πως πέρασε ένα δευτερόλεπτο, ενώ για κείνους περνούν
είκοσι οχτώ ώρες! Κ' έτσι κάθε ζωή και κάθε κίνημα
έδωπέρα περνά γληγορώτερα· κ' έτσι κ' τα φυτά.»—«Πο-
λύ σωστά», είπα, αβλέπω τώρα πολύ καλά που αυτά τ'α
δέντρα—θα είναι δέντρα, νομίζω, αυτά τ'α πράματα που
μοιάζουν χταπόδια—λουλουδιάζουν και βγάνουνε καρ-
πούς μπροστά στα μάτια μας. Και παραπέρα φαίνεται ένα
είδος σπίτι σ'α να φυτρώνη από τ'ο χῶμα!—«Ναι, οι Σα-
πουνιώτες τ'ο χτίζουνε. Τούτην τή στιγμή που τ'ο βλέπου-
με, βλέπουμε τ'ο αποτέλεσμα δουλειάς δυο μηνών! Τους
χτίστες όμως δεν τους βλέπουμε γιατί τ'α κινήματά τους
είναι παραπολύ γλήγορα για τ'ο αντίληπτικό μας. Για αυτό
θα μικρώνω τ'ο αντίληπτικό μας άκόμη έκατό χιλιάδες φο-
ρές με τ'ο μικρογόνο. Ναι μύρισε το πάλε! Τ'ο μέγεθος μας
μένει τ'ο ίδιο, θα αλλάξω μονάχα τ'ο αντίληπτικό τ'ο και-
ρού». "Ο Μπάρμπα—Φέντης έβγαλε πάλε τή μηχανή του.

Μύρισα λιγάκι και βρέθηκα άμέσως σε μι'αν πολιτεία,
τριγυρισμένος από πολυάριθμες μορφές που κινούνται
γλήγορα και μοιάζουν με ανθρώπους, έξην που μου φα-
νούνταν όλοι κάπως διάφανοι, ίσως έκαιτες της καταγωγής
τους από γλυκερίνη και σαπούνι. "Αγροικούσα τις φωνές
τους χωρίς να καταλαβαίνω τή γλώσσα τους. Τ'α φυτά εί-
χανε πάψει να φυτρώνουνε τόσο γλήγορα τ'α βλέπαμε τώ-
ρα όπως τ'α βλέπουν οι Σαπουνιώτες, η όπως οι άνθρωποι
τα φυτά της γης.

"Εκείνο που πρωτύτερα μ'ας φάνηκε σ'α σιντριβάνι

ήτανε τ'α στιλιάρια ενός άψηλού χορταριού. Τώρα κ' οι
κάτοικοι της σαπουνόφουσας μ'ας είδανε και μ'ας τριγυ-
ρίσανε και μ'ας έρωτήσανε πολλά ζήτανε, φαίνεται, πολύ
φιλόμαθοι. Συνεννοούμαστε πολύ δύσκολα, γιατί με τ'α
χέρια τους που μοιάζανε ποδάρια χταποδιώνε, κίμανε τό-
σο παράξενα κινήματα που δεν καταλάβαμε ούδ'ε τ'α γνε-
ψίματά τους. Μάθαμε ύστερα πως μ'ας πήρανε για κατοί-
κους από άλλο μέρος της σαπουνόφουσας, που δεν τ'ο
γνώριζαν άκόμη.

"Η θροφή που μ'ας δώσανε δε μ'ας άρισε πολύ, γιατί
είχε γούστο παραπολύ άλκαλικό· με τ'ον καιρό όμως τήνε
συνηθίσαμε, μα δε μ'ας άρεσε που δεν είχαμε καθαυτό πι-
οτά, αλλά μονάχα ένα είδος σούπα η πουρέ. "Όλα στον
παράξενο κόσμο ήτανε σαν είδος κόλλα, και θαμάσαμε
που η φύση η καλύτερα η δημιουργική δύναμη της ζω-
ής έλα έδω τ'α είχε ταιριάζει παραπολύ κατάλληλα με τήν
κατάσταση τούτη.

Οι Σαπουνιώτες πράγματις ήτανε πλάσματα που εί-
χανε λογικό, θρέψιμο, άναπνοή, κινήματα, άνάπαψη—
τις άπαραίτητες άνάγκες κάθε ζωντανού πλασμάτου—αύ-
τες μ'ας βοηθήσανε πρώτα να καταλάβουμε ο ένας τ'ον
άλλονα και να μάθουμε λίγο λίγο τή γλώσσα τους. "Ε-
πειδή μ'ας περποιοούντανε πολύ πρόθυμα κι αφού ο Μπάρ-
μπα—Φέντης με βεβαίωσε, πως κανείς δεν μπορούσε να
νοιώση τήν άπουσία μας από τ'ο σπίτι μας, άρχισα μετά
χαράς να γνωρίζουμαι με τ'ον καινούργιο τούτο κόσμο.

Μέρες και νύχτες σαν και σε μ'ας δεν έχει έδωπέρα, μα
ταχτικά ύστερα από έναν καιρό που δούλευαν, έρχονταν
ένα διάστημα που άναπαύονταν. Καταγινώμαστε παρα-
πολύ με τή σαπουνιώτικη γλώσσα, και σπουδάσαμε όχι
μόνο τή φυσική μα και τήν κοινωνική κατάσταση της σα-
πουνόφουσας. Γι' αυτό φύγαμε για τήν πρωτεύουσα. Μ'ας
είχανε έδωσει συστατικό στον άρχοντα τ'ο κράτους, που
έχει τ'ον τίτλο: "Αφέντης τ'ο Λογικών. Οι Σαπουνιώτες
λέγουμε τ'ον έαυτό τους: Λογικό, κι αυτό τ'ο ένομα
τ'ο έχουσε με τ'ο δικιο τους, γιατί τις έπιστήμες τις έχουσε σε
μεγάλη ύπόληψη. "Αλλά και τ'ο έθνος παρακολουθεί τις
συζητήσεις τ'ο λογίων. "Ητανε γοαφτό μας, να τ'ο δούμε
σε μι'αν περίσταση που λίγο έλειψε να τελειώσει άσχημα
για μ'ας.

"Όλα όσα είχα παρατηρήσει: έδω τ'α είχα σημειώσει
σ' ένα βιβλίο και πράγματις είχα μαζώσει πλούσιο κ'ι
άξετίμωτο υλικό που σκόπευα να τ'ο κάμω μι'αν "Ιστορία
τ'ο πολιτισμού της σαπουνόφουσας, ύστερα από τ'ον ξα-
ναρχισμό μας στή γη. Δυστυχώς δεν είχα προσέξει ένα πε-
ριστατικό. Στο ξαφνικό μας ξαναμεγάλωμα, ύστερα, δεν
είχα άπάνω μου τ'ο βιβλίο εκείνο, κ'ι έτσι συνέβηκε η
συφορά ήταν έξαιρεμένο από τήν έπιρροή τ'ο μικρογόνου!
Γι' αυτό φυσικά τ'α άξετίμωτα τ'α χειρόγραφα μου άδύνατο
να τ'α ξαναβρω· πετούνε κάπου τριγύρω μας—ένα άφαντο
κομματάκι σκόνη—και μαζί τους χάθηκε κ' η άπόδειξη
της διαμονής μου στη σαπουνόφουσα.

ΨΥΧΑΡΗ

ΖΩΗ ΚΙ ΑΓΑΠΗ ΣΤΗ ΜΟΝΑΧΕΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΝΟΣ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΥ ΡΟΜΠΙΝΣΟΝΑ *

ταβολών, άφου φουρνίες και φουρνιές έτοιμάζει από δαύτες κ' έδωσε μάλιστα, λένε, κι όδηγίες στους άρμόδιους τμηματάρχες νά του τοιμάσουν τούς πίνακες τών κκακρομηθισμένων, που λέν και τά όργανα τής κκακρούσας.

Πώς είναι άτιμία τού χειροτέρου είδους αύτό που γίνεται μέ τις δικαδικίες και μέ τις άλλες ύπαλληλικές μεταβολές, τó φρονάζαμε χίλιες φορές, χωρίς νάχουμε και τήν έλπίδα πώς θάκουστούνε οι φωνές μας. Τώρα μονάχα τούτο προσθέτουμε, πώς είναι καινούρια άτιμία νά πετιούνται από τή μιá μεριά οι φτωχοί έπιστάτες τών σχολειών, τούς κκαλοκαιρινούς μήνες, γιά νά γίνεται οικονομία, κι από τήν άλλη, μεριά νά μετακινούνται τόσες χιλιάδες δασκαλοι, μόνο και μόνο γιά λόγους κκαρμιατικούς, και νά πληρώνη τó Δημόσιο τκαμείο κοντά έκαστομήριο γιά έδαιτωρικά τούς έξοδα.

Ό κ. Λουμπάρδος άνακάλυψε τήν πρώτη οικονομία μέ τούς έπιστάτες κι ό ίδιος, τζόγια μου, θά σκορπίση αύριο τόν παρξ γιά νά κνήη τά κέρια του και τά κέρια τού κ φ εν τ ός του.

SULU PRUDHOMME
ΤΑ ΜΑΤΙΑ

Μίτια πολλά, άμέτρητα, γαλάζια, μαύρα, δια Αγάπημένα, είδανε τó φός τó πρωινό. Στα μνήματα τά σκοτεινά κοιμούνται και ό ήλιος Ακόμη λάμπει, ύψόνεται στόν άπειρο ούρανό.

Οι νύχτες πού γλυκύτερες από τις μέρες μάτια Μαγέφανε άμέτρητα, μαύρα και γαλανά. Τρόστρια άκόμη λάμπουν, σκοτίνισταν τά μάτια Και κλειστήσαν μ'ήν έχταν, ώτμένα, τή θεωρία;

Όχι αύτό δέ γίνεται: θά είναι γουρισμένα Σ' έκείνο πού άόρατο, τó λέμε έμεις έδω. Και όπως βασιλεύοντας τ'άστρία μ'ς άφήνουν Αλλά δέν φεύγουν, μένουν πάντα στόν ούρανό,

Έτσι τά μάτια φεύγουν, αλλά δέν είν' άλήθεια Πώς οδόνουν, πώς πεθαίνουν και πώς δέ ζούνε πιά. Προς κάποια κύγη άπέρανη τά μάτια είν' άνοιγμένα Κ' έκείθε από τά μνήματα βλέπουν παντοεινά.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ.

—Σου άρεσε τó θέατρο έχτες τó βράδυ;
—Πολύ πολύ. Είχα κοντά μου τόν κ. Χωράτη, και ξέρεις, είναι τόσο δικακδαστικός!

Είχαμε περίσει άπάνω κάτω δυό χρόνια στη σαπουνόφουσα, όταν έρχισαν τά μαλλώματα στα δυό κόμματα τώ Σαπουνιώτωνα πού τó καθένα είχε δικό του δόγμα. Ένας φυσιοδίφης ξακουσμένος, ό Γλαγγής, πού τόν υποστήριζε ζωηρά τó προδευτικό κόμμα, κηρύχτηκε έναντίο στο δόγμα πού δίδασκε ή παλιότερη σχολή γιά τήν κατάσταση τού κόσμου. Καλέσανε τó λοιπόν τó Γλαγγή μπροστά τώ άνώτατο δικαστήριο τής Ακαδημίας τώ Λογικώνε γιά νά εξετάσουν αν οι ιδέες κ' οι άνακάλυψές του βλάττανε τó σφέρο και τήν τάξη τού κράτους. Οι αντίπαλοί του εφανε πώς οι καινούργιες θεωρίες του άναποδογούρριζαν τούς Ιερούς κι αρχαίους νόμους και τις παράδοσες τώ Λογικώνε. Γι' αύτό ζητήσανε νά πάρη πίσω τις διδαχές του ό Γλαγγής ή νά τόν τιμωρήσουνε σαν αθεϊστικό. Κατηγόρησανε λοιπόν γιά λαθασμένες κ' όλέθριες τις άκόλουθες τρεις θεωρίες του:

Α'. Ό κόσμος είναι από μέσα άδειος κ' ή φλούδα του έχει πάχος μονάχα τριακόσιες π'ήγες.
Οι αντίπαλοι του πάλε εφταν: Άν ήταν άδειο τó χώμα πού πατούσαν οι Λογικοί, από πολύν καιρό θά είχε σπάσει κ' είναι μάλιστα γραμμένο στο βιβλίό του παλάρχαιου φιλοσόφου τού Παντζή (πού είναι ένα είδος Αριστοτέλης γιά τούς Σαπουνιώτες).
Κ' Ό κόσμος ός είναι άτόφους, και δέ θά σπάση ποτέ!

Β'. Είπε ό Γλαγγής: Ό κόσμος είναι χτισμένος μο-

Είτανε πραγματεφάδες τολμητεροί, όπως είχε πού και πού σε κείνα τά χρόνια, κι άκουσαν πώς κρύφτανε μέσα τούς θησαυρούς άγνωπτους άκόμα τά Νησιά τού Κουάν Φερνάντεζ, και σηκώθηκαν μιá μερά νά τούς μαζέψουνε και καλά. Τού καπετάνιου θυγατέρα ήταν ή ναθαγημένη κόρη, δεκατ'ω χρονώ παρθίνα, θεόμορφη κι άνοιχτόθαφρη όρφανή από μόννα, χαδεμένο παιδί τού μπαμπά τής θ'έλησε νά βγ'η στο ταξίδι με τόν πατέρα, κι άντ'ς νά βρ'η θησαυρούς, βρέθηκε μόνη της στη Μασατιέρα θησαυρούς.

Πατριδά της είτανε ή Βενετιά. Δέν ύποψιάζουταν ή Γιάννης—πού νά β'έλη τότες τέτοιο πράμα με τó νού του!— πώς ήξερε και ρωμαίικα ή κόρη, όπως κι άλλοι πολλοί στη Βενετιά σε κείνα, κ'αώς και στα δικά μας τά χρόνια. Άσπρητς έμωσ είτανε κ' ή μόννα της Ρωμιά. Ωστόσο μήτε Ρωμιά έμοιαζε μήτε Βενετσιάνα, τουλάχιστο σαν πού τις φανταζόντανε σύνηθα τις Βενετσιάνες, άψηλές, λιγνόκορμες με τó παρήφανο τó βλέμμα, με τά μάτια κ'αβουνα, με τó άχνόχρυσο πρόσωπο τ'άθνατο, θολόφραγγο και ζεστόχρωμο, πού μ'ς ζουγράφισε ό Τισοάνας. Περηφάνεια δέν τής έλειπε μήτε στο βλέμμα μήτε στο βαδισμα, γιάτι β'ασται πάντα ίσια τó κεφάλι, σηκωμένο άπάνω και σοβαρό: μ'ς είχε συνόμα και κάτι παιχινιδιάρικο, νεανήσιο, έπαλό, πού δέν μπόρειες νά π'ης τί πράμα είτανε. Τά μάτια της γαλανά γαλανά και μαγάλα μαγάλα, λές τά μάτια έκείνη τού ποταμιού πού είδε ό Γιάννης στο λόγγο πορπατώντας. Τά μαλλιά της όλόξανθα και μακριά, πού κάτω άκμήν κι από τή μέση μέτριο τ'κνάστημά της κι έχι τόσο παχειά όσο στρογγυλοκαμωμένη και τó δέρμα της γερό κι άφράτο. Με τó μεγαλούτσικό της τó στόμα, τά δόντια τά λαμπερά, τά κόκκινα και λιγάκι σαν παχύσαρκα χείλα, με τή μικρούλη μύτη πού κατέβαινε γραμμιά από τó μέτωπο στο στόμα, έδειχνε πολύ άποφασισμένη, κι άλήθεια

*) Κοίταξε τά φύλλα 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104 και 105.

είχε βέλγηση, είχε κουράγιο, είχε και ζυπνάδα. Τόνομά της Μυριέλλα.

Η Μυριέλλα, σά βρέθηκε μονάχα σ'άκρογιάλι, δέν άπελιπίστηκε, όσο τρομερό κι άν είτανε τó κκακό. Τó πρωί έκείνο πού έσκυψε ό Γιάννης και τήν είδε, άφτ'ή έβλεπε πρώτη φορά σε τί μέρος τού κόσμου είχε πέσει. Τό λιμναίο τής φάνηκε σ'αίγουρο, άπόμακρο σαν πώς είτανε κι άπομονωμένο, με τ'άψηλά τά βράχια γύρο γύρο, πού τó κάνανε νά μοιάζη σαν πηγάδι. Είπε νά καθήση εκεί νά προσμένη τι θά βγ'η. Μαζέωζε και περιτυλιχτηκε με φύκια, πού τής τ'αφερνε τó κώμα τής γιομοθαλασσιζ. Μαζέβοντας τά φύκια, έτυχε νά πιάση και κάτι σακχανούς, κάτι δστρακα, πού άρχισε νά τ'ά δοκιμάση, γιά νά μ'ήν ποθάνη από τήν πείνα, τώρα πού λύτωσε. Ηπτε και λίγο νερό από ένα λιανό λιανό βυάκι, τó μόνο τής βορικανής βουνοσειράς σε κείνη τή μεριά, και πού μόλις τó ξεδιακρινε στόν άμμα.

Βεβαίον είταν πώς νά βασταζ'η τó κερύτσι πολλές μέρες έκεί κάτω, πιθανό δέν μπόρουσε νά είναι. Πώς λοιπόν ή Γιάννης, πού γνώριζε τόν τόπο, τήν ξαπόλυσε κ' έδραμε τόσο γλήγορα; Αιστής, πού νά π'ης άφτ'ή δέν είτανε, νά φουθ'η ή φίλος, γιάτι δηγούνται γιά μερικούς άλλους μοναξίωτες, πώς από φόβο δέ βέλανε νά δούνε ως και τήν ίχνηά ενός άθρωπίνου ποδαριού, άφου περ'ασανε χρόνια και χρόνια, δίχως πρόσωπο ζωντανό νάγναντ'έφουνε. Μ'ς έδω τί παίριάζε τέτοιος φόβος; Έγώ φαρ'ω π'ες άλλο φοβήθηκε ό Γιάννης: φοβήθηκε τόν έκαστό του, δηλαδή φοβήθηκε όχι νά δ'η άθρωπο, φοβήθηκε μήπως άθρωπος τόνε δ'η.

Άθρωπος! Τί σημαίνει τώρα γιά τó Γιάννη μας τ'όνομα και τó πράμα; Τ'όνομα, είπαμε πώς τó ξέχασε: τó πράμα, γιά νά τó καταλάβουμε πώς τó φανταζότανε, πρέπει νά κατεβούμε στου μυαλού του τ'άπόδραθα, και τó μυαλό του τ'άποσκέπαζε σαν καταχηνά λεφτούτσικη πού τόν άποχωρίζε τόν ίδιο από τόν κόσμο τó δικό μας. Στοχαστήτε πού άλλε κάθε μερά δέν έβλεπε παρά τά ζα του, τά δέντρα του, τó Νησί του, πώς

νάχα από δυό στοιχεία, από τó ζύγγι κι από τó άλκάλι, πού και τά δυό μόνα είναι τά καθατόστοιχεία κ'ύπάρχουν αιώνια. Από αύτά ό κόσμος έχει ζετυλιχτή μηχανικά: κι δια πού ύπάρχουνε τώρα είναι σχηματισμένα μονάχα από ζύγγι κι άλκάλι. Ό άγέρας είναι εξητατισμένος από αύτά τά δυό στοιχεία. Έναντίο σ' δια τούτα εφταν οι αντίπαλοί του πώς έχι μόνο ζύγγι κι άλκάλι, μα και τó νερό και ή γλυκερίνη είναι στοιχεία. Άδύνατο νά π'ήρανε μόνα τους τά στοιχεία σχήμα σφίρας, γιάτι είναι γραμμένο στο αρχαιότερο βιβλίό πού έχουν οι Λογικοί: «Ό κόσμος είναι φυσημένος από τó στόμα ενός γίγαντα πού τότε λέγουνε ό Ρουδιπούδης».

Γ'. Διδάσκει ό Γλαγγής: αύτός ό κόσμος πού βρισκόμαστε δέν είναι ό μόνος κόσμος πού ύπάρχει: μα ύπάρχουν άναριθμητοι κόσμοι πού όλοι τους είναι άδειες σφίρες από ζύγγι κι άλκάλι, και πού πετούνε λύτερα στόν άέρα. Κι άπάνω τους ζούνε πλάσματα με λογικό.

Αύτην τή γνώμη τήν εφταν ό μόνος λαθασμένη, μα κ' έπικίντυνη γιά τó κράτος τους, γιάτι αν πράγματι ύπαρχαν άκόμη κι άλλοι κόσμοι πού δέν τούς ξέρουνε, τότες ό Αφέντης τώ Λογικώνε δέ θά τούς είχε στην έξουσία του. Είταν όμως γραμμένο στους νόμους τού κράτους:

«Σά λέγη κανεις πώς ύπάρχει κάτι τι πού δέν ύπακούει στόν Αφέντη τώ Λογικώνε, τότες ός τόν ψήσουν ως πού νά λυώση!»

Στη συνεδρία μέσα σηκώθηκε ό Γλαγγής γιά νά δια-

φεντέψη τις θεωρίες του. Έδειξε λοιπόν πώς τó δόγμα «ό κόσμος είναι άτόφους», αντιφάσκει στο: «είναι φυσημένος». Ερώτησε μάλιστα πού θά στίκουνταν ό γίγαντας ό δημιουργός, ά δέν ύπάρχανε κι άλλοι κόσμοι! Οι Ακαδημαϊκοί τής αρχαίας Σχολής: μ' έλην τή σοφία τους βρεθήκανε σε δύσκολη θέση μπροστά στα λόγια τούτε. Ό Γλαγγής χωρίς άλλο θά είχε νικήσει με τις δυό πρώτες θεωρίες του, ά δέν τόν είχαν ύποψιαστή γιά τήν τρίτη. Μα τούτη τόσο πολύ τόν κκακούστησε πού κ' οι φίλοι κ' οι όπαδοί του δέν τολμήσανε πιά νά τόνε διαφεντέφουνε, γιάτι όλοι τους τή γνώμη τούτη πώς ύπάρχουν άκόμη κι άλλοι κόσμοι, τή θεωρούσαν προδοτική κι άντεθνική! Έπειδή όμως ό Γλαγγής δέν ήθελε καθόλου νά πάρη πίσω τó λόγο του, ή πλειονοψηφία τής Ακαδημίας ρίχτηκε καταπάνω του, κ' οι πιο φανατικοί από τούς αντίπαλους του κουβαλήσανε μάλιστα καζάνια γεμάτα ζεστή γλυκερίνη γιά νά τόνε βράσουν ως πού νά λυώση!

Όταν άκουσα όλες αυτές τις άθασιμες φλυαρίες κ' έπειδή ήμουνα βέβαιος πώς βρέθηκα άπάνω σε μιá σαπουνόφουσα πού ό γιός μου τήν είχε φυσήξει έδω κ' έξη λεφτά τής ώρας, μ' ένα άχερο από τó παραθύρι τού σπιτιού μου, κ' έπειδή είδα πού στη συζήτηση τούτη άπάνω στις στραβές γνώμες ένα πλάσμα ειλικρινό πού πολεμούσε νά βρ'η τήν άλήθεια, κόντευε νά χάση τή ζωή του—γιάτι και γιά τούς Σαπουνιώτες τó βράσιμο είναι έπικίντυνο—γιά όλα αύτά δέν μπόρεσα πιά νά κρατηθώ, σηκώθηκα και ζή-

άλλο δὲν ξάνοιγε μπροστά του πρὸς θάλασσα καὶ θάλασσα καὶ πάντα θάλασσα. Πέρα πέρα μακριά, ἐκεῖ κάτω, ἐκεῖ πίσω ἀπὸ τὸ οὐρανοῦμελο, ἀπὸ τῆ γραμμῆ ἐκεῖνη μεταξὺ θάλασσα καὶ οὐρανό, ποῦ τὴ λέμε ὀρίζοντα στὰ πέρατα τῆς γῆς, στὴ στεριά, στὴν Ἑλλάδα, στὴν Ἀζία τοῦ ἐκεῖ, στὰ πόρτα καὶ στὰ πόρτα τῆς οἰκουμένης, περπατούσανε, μιλούσανε, ζούσανε ἄνθρωποι. Μὰ ποῦ τώρα τὸ μάτι του νὰ τοὺς δῆ; Ἡοῦ πρόφτανε ὡς ἐκεῖ μεριά; Τοῦ ἐρχότανε σὰν πλάσματα περιέργα, ξένα, ποῦ τὸ γινώριζε μὴ φορὰ κ' ἕναν καιρὸ, ἔδω χρόνικα καὶ χρόνικα, σὰν κατὰ πλάσματα ποῦ ἐμοῦζε καὶ ὁ Γιάννης μ' ἄφτα, μὰ ποῦ τώρα στὴ φαντασία του; δηλαδή ὅταν τὰ θυμοῦνταν ἀκόμα, εἶχανε γίνῃ θεοί, ἀποσπασμένες, περπατημένες εἰκόνες, καὶ γιὰ νὰ ξαναβρῆ τὴ θεωρία τους, τὴν ὄψη τους, τὴ μορφή τους, ἔπρεπε νὰ βουτήξῃ στὸ χάος τοῦ μισοφύλλου μῦθου τοῦ μυαλοῦ του, χάος παρόμοιο στὸ βῆθος μὲ τὴ θάλασσα ποῦ τὸν περιελάμβανε καὶ τοῦ παρακέρυψε τὴν ἀθροιστικότητα ὅλη.

Ἄμα εἶδε ἄνθρωπο, θυμώθηκε ἀμέσως, μὰ δὲ χάρισε διόλου. Πιθκὸν καλίστα νὰ δυσχεραστῆθῃ. Πρῶτα σασίσει, ὕστερα θὰ ντραπήσει, χωρὶς ὅμως νὰ τὸ νοιώσῃ, γιὰτὶ δὲν ἄρχισε νὰ πλέκῃ λογισμούς, παρὰ τοῦ χτυπήσανε τὰ μάτια δὴ εἰκόνες, ἡ ἀποσπασμένη τῆς ἀθροιστικῆς εἰκόνα τοῦ χρομολογιανόβεο μπροστά του, καὶ ἡ δική του εἰκόνα, ἡ πρὸ σωστὰ νὰ τὸ ξεδιαλίσουμε, μὴ εἰκόνα πολὺ πρὸ ἀνακατεμένη, πρὸ παραδολῆ, πρὸ ποικιλοδωρη, ποῦ τοῦ ἔδινε ὅλο τὸ Νησί τῆς Μασσατιέρας μὲ τὰ δέντρα του καὶ τὰ ζῶα του, καὶ τὸν ἑαυτὸ του ἐκεῖ μέσα. Σύγκρινε λοιπὸν ὁ Γιάννης κ' ἔβλεπε ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, τί ἔγινε ὁ ἴδιος, ἀπὸ τὴν ἄλλη, τί εἶταν ὁ ἄλλος, καὶ τὸ πρὸ ἀπίστευτο εἶναι ποῦ, ἐκεῖνη τὴ στιγμή, μῶλις περπατήσανε ἂν εἶχε μπρῶς στὰ μάτια του ἄντρα, γυναίκα, ἄγωρι ἢ κορίτσι κατὰ πρῶτον εἶταν ἄνθρωπος, καὶ τόσο ἔφταζε γιὰ νὰ φύγῃ. Τὸ φύγι τοῦ ἀπὸ στῆθησε σὰν τὸ πρῶτο τοῦ ἀθροιστικοῦ ζῦπιου.

Ἐνοεῖται δὲ βιάσασθε ἢ ντροπή, ἂν πρέπει ντροπή νὰ τὴν ποῦμε. Νίκησε ὁ πόθος, νίκησε ὁ ἀκαταδάμαστος ὁ συντροφισμὸς ἢ τουλάχιστο ἡ περιέργεια. Μῶλις γύρισε ὁ Γιάννης στὸν κάμπο, κ' ἔστῃς, ἀφίνοντας ὡς καὶ τὴν ἀγαπημένη του τὴν κατσίκα στὰ συνηθισμένα τους τὰ κατατόπια, πῆγε πίσω γιὰ δὴ ὄρεξ. Ἔπρεπε τώρα ὁ Γιάννης μπᾶς κ' εἶτανε φάντασμα, μπᾶς καὶ γελάστηκε, ἢ μπᾶς καὶ δὲ θὰ ξαναβρισκαίτο πρὸς τὴν ἴδιαν θέσιν, τὸ πλάσμα τὸ παραξένον ποῦ εἶδε τὸ πρῶτον. Δὲν ξέρω γιὰ ποῖο λόγο βιάδιζε πρὸ ἀνά-

λαφρα ὄσο ζύγωνε, λὲς καὶ πέταε ἀπὸ βραχοκόρφι σὲ βραχοκόρφι, σὰ νὰ μὴν ἤθελε, νὰ νοιώσῃ κανένας τὸν ἔρχομό του. Ὅτι βρέθηκε κοντὰ στὸ βράχο, κρύφτηκε. Φοβούτανε τάχα τὸν ἄνθρωπο, ἢ φοβούτανε μήπως ὁ ἄνθρωπος φοβήθῃ; Ἀπὸ θῆτανε πιστέβω, καὶ, ἀγάγια ἀγάγια, κολλήθηκε κατὰ γῆς καὶ ἄρχισε νὰ σέρνεται μὲ τὴν κοιλιά του. Ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ βραχοπέγγαδο ποῦ βρίσκονταν ἡ κόρη, ἀπλωνότανε μιὰ μικροῦσαινα χρωματένια ἀπκλωστοπιά, ποῦ δέσποζε ὅλο τὸ κάτω μέρος, καὶ ποῦ βολέφτηκε ὁ Γιάννης. Πάντα κατὰστῆθα πλάνιασμένος, βασιτώντας καὶ τὴν ἀναπνοή του, λίγο λίγο πρόβαλε τὸ κεφάλι του, δειλὰ.

Ἡ Μυριέλλα, τὴ στιγμή ἐκεῖνη, σὰν κορίτσι πραγματικὸ ποῦ εἶταν, ἔπλυνε τὰ ρούχα της. Δηλαδή! Ρούχα εἶχε κάνει μοναχὴ της, τὰ φύκια ποῦ εἶπαμε. Μὰ τὰ φύκια πολὺ παστικὰ δὲν εἶτανε καὶ κολλοῦσανε ἀπάνω στὸ κορμί της ἀπὸ τὴν ὑγραδὰ τὴ θάλασση. Ἄμα ξεκάλυψε τὸ ρουκάκι μὲ τὸ γλυκὸ νερὸ, εἶπε νὰ βγάλῃ τὰ φύκια, νὰ τὰ δροσίτῃ κ' ἔτσι νὰ χάσουν τὴν ἀρμύρα τους. Συμμενεῖ λοιπὸν καὶ μὲ τὰ δύο της γόνατα στὸν ἄμμο ἀκκουμπισμένα, ἕνα ἕνα τᾶπαινε καὶ τᾶβραγε μὲ κόπο, γιὰτὶ τὸ ρουκάκι ῥηχὸ εἶτανε, καὶ δὲν μπόρειε κινῆσαι νὰ τὰ καλοδουτίξῃ. Ἐπειτα, γιὰ νὰ τὰ στεγνώσῃ τὸ καθένα, σηκωνότανε καὶ πῆγαινε νὰ στρώσῃ ὁμορφα τὰ φύκια κατὰ τὴν λιακίδα, πᾶσι νὰ πῆ στὴν ἀμμουδιά ποῦ τὴ ζέστανε ἀκόμα ὁ ἥλιος, ἐπειδὴ κοντὰ στοὺς βράχους, μέσα μεριά, εἶτανε τότες ἴσκιος. Εἶχε στεγνώσει τὸ ὑστερὸν της φύκι, ὅταν παρατήρησε παράπλευρα, στοῦ βράχου τὴς ἀνασκισμάδες, ἕνα εἶδος χαμοδεντρούλακι μὲ πλατιά φύλλα καὶ μὲ κατὰ κοτσανάκια ὅπου κρέμουνταν ἀγριοκούκουτα. Ὅριστε λοιπὸν καὶ καρφίτσες, ὄριστε καὶ λινὸ ποκαμισάκι. Συλλογίστηκε ἀμέσως, ἀντὶς φύλλα, νὰ συρράψῃ ὅπως ὅπως τὰ πλατόφυλλα καὶ νὰ τὰ βάλῃ. Μὰ τὸ κεφάλι της ἔφτανε μονάχα ἴσα μὲ τὴ ρίζα τοῦ δεντρούλου. Ἐπιασε τὸν κορμὸ κάτω μὲ τὸ ἕνα της χέρι, ἀκκουμπήσανε τὸ πόδι της στὴν πέτρα, καὶ κινώθηκε λιγάκι πρὸς τὰ κλαριά, μὲ τὰ μαλλιά της χυμένα στὴ βράχη της πίσω, μὲ τὰ στήθια της τεντωμένα καὶ σηκωτά.

Ὁ Γιάννης βροσκότανε πάντα ἐκεῖ ἀπάνω, στὴ μέση τῆς στοργγύλας ποῦ σκῆμάτιζε τὸ στόμα τοῦ πηγαδιοῦ ἢ τοῦ μισοπέγαδου, ἀφοῦ πωστὸ πηγαδιὸ δὲν εἶτανε κί ξνοιγε στὸν ἄμμο ἀπὸ τῆς θάλασσας τὴ μεριά. Κοιτάμενος ὁ Γιάννης καὶ τὸ κεφάλι του κρυμμένο στὶς τεσσάρτες. Δὲν τὸν ἔβλεπε ἡ κόρη τὴν ἔβλεπε ἀφ' ὅτου ὥρα τουλάχιστο νὰ αὐθῆ στὸ ρουκάκι, νὰ κατεβαίνῃ μὲ τὰ

φύκια στὸ γιαλὸ, νάνεβαίνῃ στὸ ρουκάκι μὲ τὰ στεγνωμένα ποῦ τὰ βιάσασθε στὰ χέρια καὶ ποῦ τῆς ἔπεφταν ὡς τὰ πόδια. Τὴν εἶδε καὶ τώρα ὅλη, ποῦ γυρισμένη πρὸς τὸ μέρος τὸ δικό του, πάσκιζε ἐλόγυμνη ἀκόμα, νὰ πιάσῃ τὰ κλαριά.

Σηκώθηκε ὁ Γιάννης. Ἀνατρίχασε. Κοιτάχτηκε, καταλάβε τὴ γδύμνια του πρῶτη φορά. Κατέθηκε διπλά παίρνοντας ἀπ' ὄξω τὸ πηγαδιὸ, γύρισε ἀκροθαλασσὶς ἀπὸ τὴ μεριά τοῦ βράχου ποῦ στεκούσαν ἡ κόρη, βρέθηκε κοντὰ της, ἀπὸ κάτω τῆς τὴν ὥρα ποῦ ἀπλωνε τὸ ἕνα της χέρι στὸ κλαρί, τὴν ἔραψε ἀπὸ τὴ μέση σὰν ξιφρομισμένον, τὴν πυροφίλησε, τὴν ἔβριξε χαιμου στὸν ἄμμο, χάρηκε τὸ θεόμορφο κορμί της, καὶ στὴ χαρὰ του ἀπάνω, χούγιαξε ξαφνικὰ σὰ νὰ τὸν ἔσεισε κανένας πόνος τρομερὸς, ποῦ τοῦ ἔσπανε τὰ νεβρα καὶ τὰ νεβρία.

Ὅτε ξιφωρητὸ δὲν ἀκούστηκε νὰ βγαίνῃ ἀπὸ τὸ στόμα τῆς κόρης. Ὅσο κορυφίον καὶ ἂν εἶχε, ὅση δύναμις καὶ ἂν ἐνοιώθε μέσα της ἡ δύστυχη Μυριέλλα, τὴ στιγμή ποῦ τὴν ἔραψε καὶ ποῦ γύρισε καὶ τὸν εἶδε, ἀμέσως λιγοθύμησε. Ζῶο, θερίο, ἄνθρωπος εἶτανε, ἀπὸ τὸ ξάφνισμα, δὲν πρόφταξε κινῆσαι νὰ τὸ συλλογιστῇ. Μῶλις τῆς φάνηκε πῶς ἔβλεπε μπροστὰ της κάποιον μαλλιαρὸ, ἀγριεμένο πλάσμα, καὶ βασιλέψανε τὰ ματάκια της. Ὅταν τὴν πῆρε στὴν ἀγκαλιά του, ὅταν τὴν καταφίλησε, ποῦ εἶτανε περισσότερο δαγκώματα καὶ φαγώματα παρὰ φιλή, ὅταν τὴν τίνανε στὸν ἄμμο, ἀφ' ὅτου ὁ νοῦς της ἔπλεξε πᾶ σὲ βαθεῖο, ἀλίμανο σκοτάδι, καὶ τάβωο τὸ κορίτσι μῆτε ἤξερε τί τῆς εἶχε γίνῃ, μῆτε θὰ μπόρειε νὰ πῆ, στοῦ ὕπνου της τὴ ναρκωμῆσο, τί παθαίνε καὶ τί πρῶτα εἶτανε, ἀνέμου μπατσιὰ, ξύλου δαρσιμο, συντριψιμο καραβιοῦ ἢ κορμιού ῥάγισμα, στὴ φουρτούνα τὴ φουβερὸ ποῦ τὴ βρόντηζε ἴσα μὲ τὴν ἀκρογιαλιά.

Κοιτοῦνταν τώρα ἡ Μυριέλλα σὰν ἀψυχη, καὶ τὴν κοιτάζε τὴν κοιτάζε ὁ Γιάννης. Ὅστερὶς ἀπὸ τὴ ζάλη ποῦ τὸν τρέλλανε, ἄρχισε νὰ συνέχεται, μὰ δὲν περιγράφεται οὔτε ὁ ψυχικὸς ὁ θέρους ποῦ τὸν τάραζε ἀκόμα ποῦ καὶ ποῦ, οὔτε τῆς ψυχῆς του κατόπι τὸ κατασταλάγμα. Δίξες ὁ κακομοῖρης δὲν εἶχε νὰ βάλῃ τίς ιδέες του σὲ πᾶξ, νὰ τίς δέσῃ τὴ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη. Ἐδῖνε μονάχα, καθὼς εἶπαμε τίς εἰκόνες. Δὲ συλλογιώτανε ὁ νοῦς του, ποῦ νὰ ποῦμε, πῶτερο συλλογιώτανε τὰ μάτια του, κ' ἔτσι καταλάβαινε λιγάκι τὸν ἑαυτὸ του. Δεινὸ πρᾶμα ἢ μοναξιά! Βέβαια, νὰ ζοῦσε ὁ Γιάννης μὲ μὲ τοὺς ἀθρόπους σὰν καὶ πρῶτα, ὅση λύσσα καὶ ἂν τοῦ μάνιζε στὴ σάρκα του μεσο, θὰ σκια-

τησα τὸ λόγο.

«Νὰ μὴν κάμῃς ἀνοησίες», εἶπε ὁ Μπάρμπα—Φέντης, σπρωχόντας με ἀλαφρά. «Ὅτ' σὲ βρῆ κακὴ ὥρα μὲ τὰ λόγια σου! Δὲν τὸ καταλαβαίνουμε καθόλου! Ὅτ' τὸ νοιώσῃς! Σῶπα, στὸ Θεό σου!» Μὰ δὲν τὸν πρόσεξα καὶ ἄρχισα ἔτσι: Σεικαστοὶ ἀφέντηδες τῶ Λογικῶν! Νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε λίγα λόγια νὰ εἶς πῶ, γιὰτὶ ἐγὼ μπορῶ νὰ εἶς ἐξηγήσω τὴν ἀρχὴ καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ δικοῦ σας κόσμου.» Ἐδῶ ἀμέσως γίνηκε γενικὴ μουρμούρα ἐναντίον μου. Τί; Πῶς; τοῦ δικοῦ μας; κόσμου; σάματις ὑπάρχει ἄλλος κόσμος; Ἄκου ἐκεῖ! Ὁ μαλλιαρὸς! ὁ βάρβαρος! Λέγει πῶς ξέρε; πῶς γεννήθηκε ὁ κόσμος! «Τὸ πῶς γεννήθηκε ὁ κόσμος,» ἐξέκολούθησα μὲ δυνατὴ φωνή, «καταίνε μας δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ξέρῃ, οὔτε σεῖς, οὔτε ἐγὼ! Γιατὶ κ' οἱ Λογικῶν κ' οἱ δύο μας δὲν εἶμαστε παρὰ ἕνα ἐλάχιστο ἐπιθᾶκι τοῦ ἀπέραντου πνεύματος ποῦ σαρκώνεται: σ' ἀρίθμητες μορφές. Μὰ τὸ πῶς γίνηκε τὸ κομματάκι τοῦ κόσμου ποῦ στεκόμαστε τώρα, αὐτὸ μπορῶ νὰ εἶς τὸ πῶ! Τόντις ὁ δικός σας κόσμος εἶναι ἄδειος, μὰ γεμάτος ἀγέρας, κ' ἡ φλούδα του δὲν ἔχει μεγαλύτερο πάχος παρὰ ποῦ θέλει ὁ κ. Γλαγλῆς. Καὶ πράγματις μιὰ φορὰ θὰ σκάσῃ, μὰ ὡς ἐκεῖ θὰ περάσουν ἀκόμη μιλιοῦνια καὶ μιλιοῦνια δικὰ σας χρόνια. [Ἀτέλειωτα! μπράβο! εὐγε. κλπ. τῶν ὀπαδῶν τοῦ Γλαγλῆ.] Εἶναι σωστὸ πῶς ὑπάρχουν πολλοὶ κόσμοι κατοικημένοι, μόνο ποῦ δὲν εἶναι ὅλοι ἔδειες σφαῖρες, μὰ μιλιοῦνια φορὲς μεγαλύτερες μᾶζες πέτρινες,

κατοικημένες ἀπὸ πλάσματα σὰν καὶ μὲνα! Ὅτε ζῶγι οὔτε ἀλλοῦ δὲν εἶναι τὰ μόνον στοιχεῖα, οὔτε καθαυτὸ στοιχεῖα δὲν εἶναι, μὰ χημικὲς ἑνώσεις ποῦ κατὰ τύχη μόνο παίζουνη κάποιον ὄλο στὸ μικροκόσμο σας, στὴ σαπουνόφουσα.»

«Μικροκόσμο; σαπουνόφουσα!» φωνάζανε ξαγριεμένοι ἀπὸ παντοῦ. «Μάλιστα», φώναζε θαρρετὰ, δίχως νὰ προσέξῃ στὰ γενεψίματα τοῦ Μπάρμπα Φέντη, «μάλιστα, ὁ δικός σας ὁ κόσμος ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ σαπουνόφουσα, ποῦ τῆνε φύσηξε ὁ γιός μου μὲ τὸ στόμα του καὶ ποῦ τὸ δάχτυλο ἐνὸς παιδιοῦ μπορεῖ νὰ τὴν τσακίξῃ στὴ στιγμή!»

Κι ἀλήθεια, μπροστὰ σ' αὐτὸν τὸν κόσμο τὸ παιδί μου εἶναι γίγαντας! Ἄνάουστο! Βλασφημία! Τρέλλα, οὐρλιαζαν ἄνω κάτω ρίχνοντας καλυμάρια στὸ κεφάλι μου. «Τρέλλᾶθηκε πιά! Ὁ κόσμος νὰ εἶναι σαπουνόφουσα; Ὁ γιός του τῆνε φύσηξε. Εἶναι γιὰ δέσιμο! Θέλει λοιπὸν νὰ εἶναι ὁ πατέρας τοῦ Δημιουργοῦ! Πετροβολίστε τον! ψήστε τον!»

«Τιμὴ στὴν ἀλήθεια!» ἔκραζε, «καὶ τὰ δύο τὰ κόμματά σας ἔχουν ἄδικο! τὸν κόσμο δὲν τὸν ἔπλασε ἡ δημιουργήσε ὁ γιός μου, μὰ φύσηξε μονάχα τὴ σφαῖρα τούτη ποῦ βρισκόμαστε, μέσα στὸν κόσμο καὶ σύφωνα μὲ τοὺς νόμους ποῦ μᾶς κυβερνοῦν ὅλους μας. Δὲν ξέρε τίποτε ἀπὸ τὸ δικό μας κόσμον! Μάθετε το, λοιπὸν, ἐγὼ εἶμαι ἄνθρωπος, εἶμαι ἕκατὸ ἕκατομμύρια φορὲς μεγαλύτερος καὶ

δέκα δεκατομμύρια γεροντότερος ἀπὸ σας! Δευτερώτε τὸν τὸ Γλαγλῆ! Τί τυχεῖτε γιὰ πρᾶματα ποῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ τὸ κρίνετε!»—«Κάτω τὸ Γλαγλῆ! Κάτω τὸν ἄνθρωπο!» Ὅτ' δοῦμε ἂν μπορεῖς νὰ τσακίξῃς τὸν κόσμο μὲ τὸ μικρὸ σου δάχτυλο! Φώναζε δὴ τὸ γιόκα σου νὰ σὲ βοηθήσῃ!» Ἐταῖ λυσάξανε καὶ φωνάζανε τριγύρω μου, ἐνῶ τραβοῦσαν τὸ Γλαγλῆ καὶ μὲνα κατὰ τὸ καζάνι ποῦ ἔβραζε ἡ γλυκερῖνη μέσα. Ζίστη τρομερὴ μοῦ ἤρθε στὸ πρόσωπο. Τοῦ κάκου ἤθελα νὰ ἀντιτέκουμαι. «Ὅμπερὸς λοιπὸν!» φώναζε τὸ πλῆθος, «θὰ δοῦμε ποῖος θὰ σκάσῃ πρῶτα!» Ἀτιμὸς καὶ κάψῃ μὲ περιτριγύρισαν, αἰσθάνθηκα πόνο καὶ ἄξανα—καθόμουνα μὲ μὲ τὸν Μπάρμπα—Φέντη στὸ περιβόλι μας, ἐνῶ ἡ σαπουνόφουσα πετοῦσε ἀκόμα στὸν ἴδιο τόπο!

«Τί εἶναι αὐτό;» ἐρώτησα σαστισμένος. «Ἐνὰ ἑκατοχιλιεστὸ δευτερόλεπτο! Στὴ γῆ δὲν ἄλλαξε ἀκόμη τίποτε. Ἄλλὰ ἕκκα νὰ ξαναγυρίσω τίς βίδες, εἰδεμὴ θὰ σὲ βράζανε στὴ γλυκερῖνη!—Χμ! Ἀκόμη ἐπιμένεις νὰ δημοσιέψω τὸ ἐφευρέμαί μου; Τί; Ἀκόμη νομίζεις πῶς θὰ σοῦ πιστέψουνη; Νὰ τοὺς τὸ ἐξηγήσῃς!» εἶπε χαμογελῶντας ὁ Μπάρμπα—Φέντης. Στὴ στιγμή τούτη ἔσκασε ἡ σαπουνόφουσα. Ὁ γιός μου φύσηξε ἄλλη μιὰ.

T E A O S

Ζότανε, τέτοιο πράμα δε θα τώκανε ποτέ του. 'Αφτό δέν τώλεγε ό Γιάννης, γιατί δέν τώβλεπε άκόμη ύπως τό συνοψίζουμε, μά έκεί λίγο λίγο τόν έφεραν οι λογισμοί του.

Στεκότανε γονατιστά κοντά στην κόρη και θώρνε τά μαλλιά της. 'Απλώσε τό χέρι και τώπιασε. Τά χείδε και τού σάνηκαν πολύ μαλακά. Τού άριζε νά τώ χαδέθη. Θυμήθηκε τότες τά ψέσινά. Δηλαδή, τά θυμήθηκε τάχα ό ίδιος, ή θθελά του κι όχι τόσο πολύ ψυχρότητα όσο νεβρόσημα, νά πη τινάς, θυμήθηκε τό χέρι του τά χείδε που ψέσ τό βράδυ, σάν εΐτανε στό σπύλιο πλάγκισμα, έκανε της άξέωστημένης της κατσίκας; Πιό τρυφερά, πιό γλυκά έννοιωθε στό δέρμα του τά μαλλιά της κόρης, κι ώστόσο μήτε συλλογή στήσε πρώτα νά της τώ χαδέψη! Πώς γίνονταν άφτό; Πώς φέρνονταν ό Γιάννης πιό καλά, πιό ήσυχά, πιό άθρώπινα με τήν κατσίκα παρά με τόν άθροπο; Τέτοιο βώτημα δέν τού πέρασε βήτά του Γιάννη από τό νού, και νά τού περνούσε, δε θώδρισκε τήν άπόκριση, γιατί δέν εΐτανε τότες ίκανός νά στοχαστή πώς ζούσε συντροφικά με τις κατσίκες, και γιά τούτο φερνότανε μαζί τις συντροφικά, και γιά τούτο φερνότανε με τούς άθρώπους σάν τό ζώο. Τώρταχε και τούτο ή μοναξιά.

Δέν πήγε ή σκέψη του ως έκεί ένα πράμα μοναχά κατάλαβε από τή σύγκριση που έγινε στό μυαλό του, πώς κακά θα τώ βώλεψε, και λυπήθηκε κατακάρδα. Λυπήθηκε, μετάνιωσε, δέν τό ξεδιαλίζω. Πιό σωστά ίσως νά τό πώμε, τώρα του έννοιωθε πώς κάτι τού έλειπε, κάτι άλάλητο που κι ό ίδιος δέν έβλεπε σάν τί νάτανε. Μά χαδέβε χαδέβε, λέει, τήν κατσίκα, νά που κατανοούσε νάκαπώ τά χείδε σου και δάφτε, και δάφτε νά σε χαδέθη. Τί καλά, τί φιλικά, που έγερνε ό Γιάννης τό κεφάλι στό πλεθρό της, τί νόστιμα που γύριζε τό λαϊμό της και τόν κοιτάζε! Τά μάτια! 'Αχ! τί γλυκά που τήν έχουσε τά μάτια! Νάβλεπε τά μάτια της κόρης, νά τάχε δει τή στιγμή που τήν έβρίζε κάτω, τή στιγμή που τή χάρηκε, ή χαρά του ήστανε σωστή χαρά. Νά τί τού έλειπε. Τού έλειπε ή μακιά της. Και σ' όλο του τό κορμί, όσο κοιτάζε τήν κοιτάμενη κόρη, με τώ ματιώνε της τά λαχτάρα, φούσκωνε πάλε ό πόθος του όρμητικά.

'Ανοιξε τά μάτια της ή Μυριέλλα και τόν είδε, πλάγι της, γονατιστά, γδυμνό, ξεφρενιασμένο, γιατί μόλις που τάνοιξε, τό αίμα του έγινε φωτιά, έπεσε κοντά της, κόλλησε τό πρόσωπο στό πρόσωπό της.

'Ακούστηκε τότες μιá φωνή φοβέρα, που άντιλαλήσανε και τά βράχια.

— «Τί κάνεις; Πίσω! Πίσω!»

Φωνή της κόρης, άθρώπινη φωνή, φωνή πρωτακουστή στην έρμιά.

'Εμεινε βροντόπληχτος ό Γιάννης που άκουσε άθροπο νά λαλή. Βρέθηκε άμέσως στό ποδάρι. Σηκώθηκε ή κόρη, άποφασισμένη, τρνή. Κοίταζε ή Μυριέλλα τό Γιάννη, και στέκουνταν τώρα ό ένας μπρός στον άλλονε, όπως ή 'Αδύ κι όπως ή 'Εβα, προτού κόψη του ξύλου τόν καρπό, δηλαδή άνήξεροι, άθώοι, σάν άπάρθηνοι κ' οι δύο τους, ή Μυριέλλα έπειδής τήν άγάπη δέν τήν έννοιωσε, ό Γιάννης, έπειδής από τήν άνοιωσιά της, τήν άγάπη δε τή χάρηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΖ.

'Η μοναξιά της κόρης

'Ορθια στέκουνταν ή κόρη στό θυμό της και κοίταζε καταπρόσωπα τό Γιάννη. Τού έλεγε και τού έλεγε. 'Ο Γιάννης έμνησκει πάντα βουβός, μόνο που και που σούφωνα τό μέτωπό του, βάζοσε τό κεφάλι του με τό χέρι, σά νά τού πονούσε βαριά. Γύρευε γύρευε νά θυ-

μηθή, κ' έμοιαζε νά τού εΐταν άδύνατο. 'Η άθρώπινη λαλιά του χτύπαιε παραξένα στέφτι. Δέν ξεδιακρινε τίποτις, ούτε τόνους ούτε συλλαβές. 'Αλήθεια που τού μιλούσε βενετσιάνικα ή Μυριέλλα, μά και ρωμαίικα νά τού μιλούσε, όπως τώκανε κατόπι, θάτανε τό ίδιο. Δέ θα καταλάβαινε λέξη. Καταλάβαινε από τό ύφος, από τό στάσιμο, από τή μακιά, πώς εΐταν ή κόρη θυμωμένη. Τό γιατί καλά καλά δέν τό ξεδιαλυνε. Μά κύματα κύματα ή ντροπή του πλημμύρισε τά σωθικά του και τό κόκκινο τό κύμα πετόχηκε ως τήν ύψη του. Και πρώτη φορά τόννοιωσε πώς ντροπώτανε. Δέν ντροπώτανε όμως ό Γιάννης διόλου γιά τό κύμαρά του τή στιγμή εκείνη, ντροπώτανε που είχε άθροπο μπροστά του και δέν μπόρει νά τού άποκριθή. Πειράχτηκε τό φιλότιμό του, άφτό πρωτοξύπνησε στην καρδιά του, που δέν είχε κιόλας άποκοιμηθή ποτέ του, άφού είδαμε πώς και σάν ήρθε στό Νησί, από φιλότιμο δέν παραπονούσαν, από φιλότιμο κατόπι και στή Μασσατιέρα πίκαισε με κάθε τρόπο, ύστερις από τούς σκύλους, νά κόμη συντροφιά του τις κατσίκες, και τό φιλότιμο τί άλλο είναι παρά τί παιδί του συντροφισμού κ' ίδιος ό νόμος της συντροφιάς;

Μά τό φιλότιμό δε θέλει νά πιστέβουν οι άλλοι γιά μεις έκείνο που δέν είναι κ' έτσι νά μεις άψήφουμε. Θάξέψε ό Γιάννης, όσο τού μίλαε ή Μυριέλλα, πώς θυμωνε μαζί του, γιατί δέν της έκρενε κι άφτός στην κουβέντα. Και τότες, σάν τάστρωπέλεϊ, τού κατέθηκε ύποψια φοβερή, μήπως τάχα και τόν είχε γιά ζώο. 'Αρχισε λοιπόν ό άθροπος λίγο λίγο νά ξενοιγγ στην ψυχή του μέσα. Και δέν είπε ό Γιάννης: Είμαι ζώο — άφού λέξη δε θυμούτανε, νά τό πη ούτε κανε με τό νού του, παρά έκαμε πάλε σύγκριση με τις εικόνες, σύγκρισε τήν κόρη και τά ζώα. 'Η κόρη λαλούσε, άφτός σώπαινε όπως και τά ζώα του κ' έτσι ζώο εΐτανε κι ό ίδιος.

Περεχύθηκε λύπη στό πρόσωπό του. Μά τού κάκου δε συλλογίστηκε τά ζώα, και παιδής ό καημένος άλλο δέν ήξερε από τά καθημερινά του και τά συνηθισμένα, ή πιό γνωστή του, ή πιό παραπλήσια εικόνα τού παρουσιάστηκε στό μυαλό, και τού έδωσε μιάν ιδέα. Γιά νά της δείξη τάχα πώς και τά ζώα έχουσε κουβέντιασμα δικό τους, πώς είναι ήσυχά και καλά, ό Γιάννης άπλώσε σιγά τό χέρι και χαδέψε τά μαλλιά της.

Τόν κοιτάζε ή Μυριέλλα. Τόσο γλυκά, τόσο ήμερα, τόσο ταπεινά, στεκότανε τώρα μπροστά της, που ταράχτηκε. 'Υστερις από τό θυμό της κι όταν άκόμη τού μιλούσε, τόν παρατηρούσε κιόλας, νά μάθη τί πράμα και ποιός εΐτανε. Βλέποντας πώς δέν άνοιγε τό στόμα, νόμισε ή πώς είναι ό ίδιος βουβός, ή πώς είναι όλοι τους βουβοί στό Νησί. 'Οταν τόν είδε σαστισμένο, νά τήν άκούη και νά πονή, τόν τήραζε με διάφορο περισσότερο. Βέβαια κάτι θάτρεχε. Σάν τή χαδέψε, της φάνηκε ό Γιάννης άξαφνα σάν τό φταιξιάρικο τό παιδί που δέν ξέρει τί νά κόμη και που τά μάτια του σι περικαλούνε νά μ'ν τό μαλλώσης. Τόν πόνεσε ή καρδιά της. 'Αφού πιά τώρα δέν είχε τίποτις νά φοβηθή, τινε συνέπαινε θθελά της ή γυναικίησια ή πονεσιά.

Σύγκαιρα όμως της κατέθηκε κ' ή ντροπή, άλλη ντροπή από κείνη του Γιάννη. 'Οσο τόν κοιτάζε καταμύτρα στό θυμό της, μήτε τό είχε θαρρώ πάρει ό νούς της πώς εΐτανε γδυμνός, μά και μόλις φαίνονταν πώς εΐτανε, με τά γένεια του, ως έκεί κάτω και τό μαδρόμαλλο κορμί του, θά νόμισε ή Μυριέλλα πώς στό Νησί άφτό τέτοιους άγριους είχε, και δέν πρόσεζε. Σάν άγνόντιψε πιό σπλαχνικά τό προσωπό του και σάν είδε ζουγραφισμένο τόν άθρώπινο καημό, της έμοιαζε άθροπος ίσως κι άφτός σάν τούς άλλους, μά πιό δυστυχισμένος. Χαμήλωσε τά ματάκια της και κοκκίνησε, γιατί κατάλαβε πώς τίποτις δε φορούσε, ούτε κείνος ούτε ίδια της. 'Αναλαφρα και γοργά, έκαμε πύ-

θημα πός τάκρογιάλι και μπήκε στή θάλασσα ως τή μέση. 'Ο Γιάννης θάξέψε πώς έφεβγε ή κόρη απ' άφτόνε και στάθηκε σά ζεματισμένος, πικραμένος που και καλά τόν είχε γιά ζώο. Μά έκείντης δέν της άρεσε νά στέκη άφτός έτσι μπροστά της στάκρογιάλι, και τού γνεψε νάρθή μέσα στό νερό, νά σκεπαστή έτσι τουλάχιστο. 'Ηρθε ό Γιάννης στή μεριά που εΐταν ή Μυριέλλα, και με τέτοιον τρόπο πρώτα τους φορεσιά έγινε ή θάλασσα ή σκεπασμένη. (άκολουθεί)

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— 'Από ένα εξυπνώτατο φυλλαράκι. (ό Σειληνός) που βγαίνει χειρόγραφο, μά πούναι καλύτερο από πολλά τυπωμένα — συντάχτης και διευθυντής του ό "Αριστ — παίρνουμε κούτην τήν εξυπνάδα:

— «Καιγόταν τό μαγαζί του Καραμίνου κ' ένας γιατρός άντιμερκουρικός φώναζε:

— «Ρίχνετε νερό του Μαρουσιού, όχι της δεξιαμενης. Θά πάθη από τύφο ή φωτιά!»

— «Κ' ένας άλλος γιατρός, μερκουρικός, φώναζε:

— «Δέν πειράζει. Τό νερό της δεξιαμενης είναι καθαρό... Μά και μικρόβια νάχε, δέν πειράζει: τό νερό πέφτει στή φωτιά και βράζει!»

— 'Ο 'Ερμονας: μās έστέλε δέκα καινούρια συνέντα του. Τά πέντε απ' αυτά θα τά δημοσιεύουμε στό φύλλο της άλλης Κυριακής, και τάλλα πέντε άργότερα.

— 'Από τό ίδιο φύλλο (άργίσιμου κ' ένα σπαρταριστό διήγημα του κ. Judas Errant, τόν «Μοναχογιό».

— Αυό καινούριους ποιητάδες: θα σάς παρουσιάση τώρα κοντά ό «Νουμάς». Τόν Περικλή 'Αρέτα και τόν κ. Βίρναλη, από τό Πύργο της 'Αντι. Ρωμαίικα.

— Θά δήτε πώς κ' οι δύο τους με πολλές έλπίδες άρχίζουν. Γιά τήν άξία τους, δε λέμε τίποτα. Θά τήν όμολογήσετε μοναχοί σας.

— 'Οσοι έλαθαν μέρος στό μικρό διαγωνισμό μας τόν 'Ιουνίου θάκούσουν με λύπη τους πώς κανένας δέν βραβεύτηκε.

— Τούτο έγινε γιατί θέλουμε κάθε καινούριος διαγωνισμός μας νάναι καλύτερος από τόν παλιότερο, κι ό διαγωνισμός του 'Ιουνίου δέν έφτασε τό διαγωνισμό του Μάη.

— Δέν πειράζει όμως. Τό βραβείο του 'Ιουνίου μαζί με τό βραβείο του 'Ιουλίου, 20 φρ. χρ. δηλαδή, θα τά πάρη έκείνος που θα βραβευτή μεθαύριο.

— 'Η προθεσμία γιά τόν διαγωνισμό του 'Ιουλίου τελειώνει τό Σάββατο βράδυ.

— 'Ακούστε και μιá μπαγαποντιά που θα φρίξετε.

— Στόν Δασσάνειο είχα σταλή και μιá τραγωδία, ή «'Αθηναίδα». 'Οταν τήν έκρινε ό διαπομπευτής τών 'Ελληνικών γραμμάτων είπε πώς ή τραγωδία είναι του κ. Καλοστύπη κ' έπειδή παραστάθηκε στό θέατρο δέν μπορεί νά τήν λάβη υπ' ύψη.

— «'Αν μή τούτο συνέβαινε, έπρόσθεσε, ό διαφροστεφής ποιητής κ. Καλοστύπης ήδύνατο νάμφισθητήση τό άθλον».

— 'Αμέσως ύστερ' από τόν διαγωνισμό έγινε γνωστό πώς ό κ. Καλοστύπης δέν είχε νά κινή τίποτα με τήν «'Αθηναίδα», άφού άλλος ήταν ό ποιητής της.

— 'Ο κ. Μιστριώτης, θαρρείτε πώς έδελιωσε καθόλου ύστερ' απ' αυτό τό κομικώτατο πάθημά του; Κάθε άλλο. Τυπόνωντας τήν άκριτη κρίση του έπρόσθεσε μιá σημειωσούλα κι άπό ό ε: ξ ε πώς ή «'Αθηναίς» είχε τόσα ψεγάδια ώστε δέν μπορούσε νάμφισθητήση τό άθλον.

— Τέτοια παλιανθρωπιά δέν μπορούσε ποτά νά τήν περιμένη κανένας θάπό γέρα άνθρωπο. Μά νά που μεις τήν είδαμε κι αυτή.

— Έκανε όμως άσκημα κι ό ά λ η θ ι ο υ ές ποιητής της «'Αθηναίδας» που δέν περιέμενε νά τυπωθή πρώτα ή κρίση κ' ύστερα νά φανερωθή.

— Τότε θα μπορούσε νάπατητήση και δικαστικώς τις χίλιες δραχμές κ' από τόν ίδια μάλιστα τόν Μιστριώτη, που θα πλήρωνε έτσι τά επίχειρα της ά κ ρ ι σ τ ι α του.

Ο Ι Δ Ι Ο Σ

ΙΩΑΝΝΗΣ Σ. ΛΙΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ - ΝΕΥΡΟΛΟΓΟΣ

ΥΠΗΓΗΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΔΕΚΕΤΑΙ 3—5 Μ. Μ.

76—'Οδός 'Ακαδημίας—16